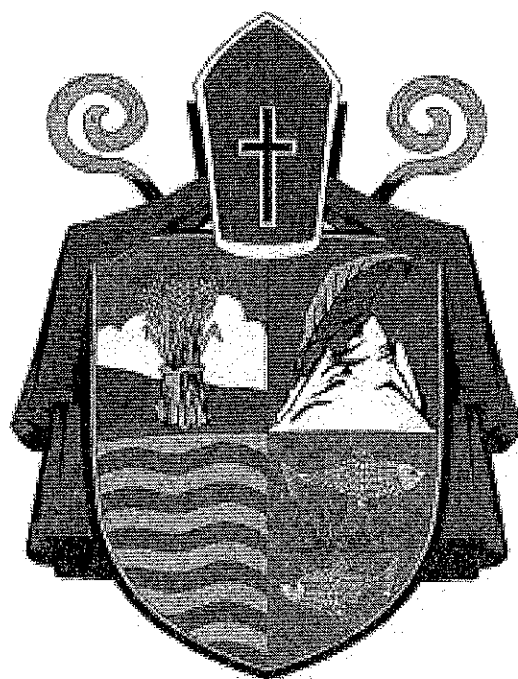

Helyi Esélyegyenlőségi Program

ÚJIRÁZ KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

2019-2024

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	27
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	33
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	38
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	43
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	48
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	49
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	50
1. A HEP IT részletei	50
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	50
A beavatkozások megvalósítói.....	51
Jövőképünk	52
Az intézkedési területek részletes kifejtése	53
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	63
3. Megvalósítás.....	67
A megvalósítás folyamata.....	67
Monitoring és visszacsatolás	68
Nyilvánosság.....	68
Érvényesülés, módosítás	70
4. Elfogadás módja és dátuma	71

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Újiráz Községi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Újiráz a megye déli határa mentén, a Kis Sárrét területén, Debrecentől déli irányban 80 km-re fekszik. Békés megyétől a települést délről szegélyező Sebes-Körös választja el. Az országos főútvonaltól (47-es), Csökmő irányából egy 8 km-es alsóbb rendű úton közelíthető meg, de szilárd burkolatú út vezet Vésztőn keresztül Gyula, Békéscsaba, Komádin át pedig Ártánd-Nagyvárad irányába.

A honfoglalás idején szlávok lakhatták a mai település elődjét és annak környékét. A szláv eredetre utal a település neve is, mely töltést, gátat jelent. Iradsi, Irraról, mint népes faluról a XIII. század elején többször esik említés.

A középkori falut 1598-ban pusztította el egy tatár sereg. Helyét ismét birtokba vette a Sebes-Körös, ismét a víz, a nád a sás uralta 1880-ig a folyó új medrének kiépítéséig.

Íráz pusztá maradt 1911-ig, ekkor 100 dohánykertész és földműves települt be. Ők lettek a jelenlegi Újiráz község első lakói. A telepesek Békés, Arad és Csanád megyéből jöttek, és római katolikus vallású magyarok voltak, de volt közöttük békés megyei tót is.

Fontos szerepet szánt a nagyváradi káptalan az új katolikus falunak. Ennek bizonyítéka minden év októberének második vasárnapján sorra kerülő búcsú és vásár. Az esemény sok embert, ezreket vonz a faluba.

A település katolikus templomának felavatására 1912. november 1-jén került sor. A neoromán stílusú templom 36 méter magas, karcsú tornya a II. világháború folyamán megsérült. Újjáépítésére csak a háború befejezése után kerülhetett sor.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A rendszerváltás jelentős fordulatot hozott a falu életében. A mezőgazdaság az 1990-es években összeomlott, a fő megélhetési forrása megszűnt az itt élőknek. Ennek következménye, hogy azóta közel 300 fővel csökkent a lakosság száma, annak ellenére, hogy ez idő alatt épült ki a teljes út-, gáz-, telefonhálózat.

Létesült egy új intézmény, a 36 ágyas bentlakásos gondozási központ, mely ma már 46 férőhellyel rendelkezi. Teljes intézményhálózattal és lakossági szolgáltatással (posta, pénzügyintézet) rendelkezünk.

A világ zajától távol csak a pihenni vágyók hozhatnak új lehetőségeket. Az összközműves ingatlanok árai ugyanis nagyon alacsonyak.

A település demográfiai helyzete

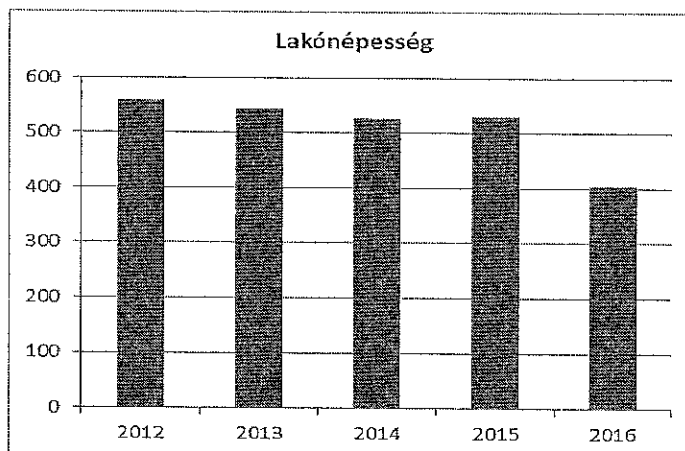
A tartós gazdasági recesszió a népesség fokozatos elvándorlásához vezetett az elmúlt évtizedekben Újirázon is. A jelentős mértékű népességszám-csökkenés a fiatal munkaképes korú lakosság tömeges méretű elvándorlása miatt következett be. A szelektív elvándorlás a korstruktúra torzulását eredményezte.

A Magyarország községeinek többségét jellemző népességcsökkenő tendencia – ugyan minimális mértékben, de – Újirázra is elérte, mely elsősorban a kedvezőtlen foglalkoztatási viszonyok és a rossz életkörülményeknek köszönhető.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	558	
2013	544	97%
2014	527	97%
2015	530	101%
2016	404	76%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

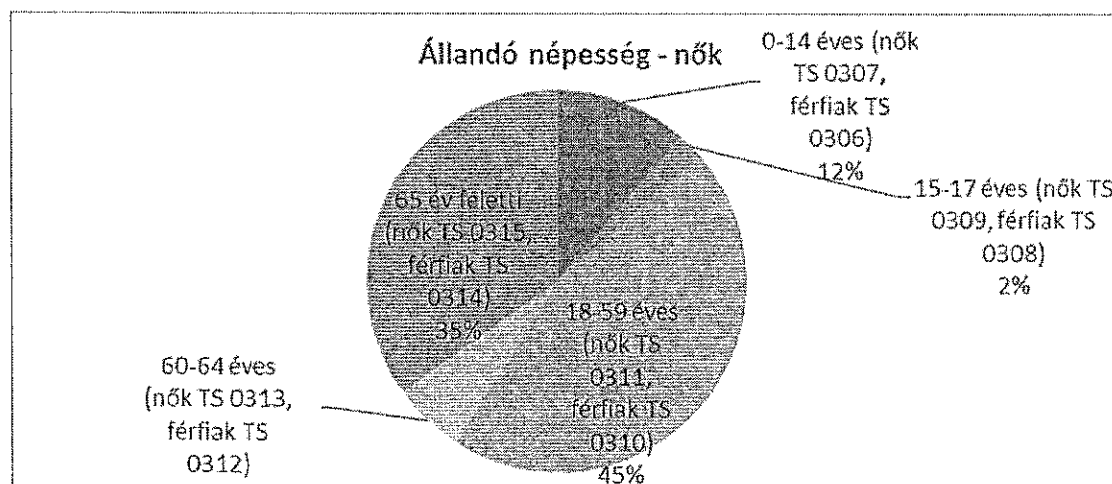
Ha lakónépessége számát figyeljük az elmúlt 5 évben 2012. és 2015. közötti lassú csökkenés után 2016-ben mintegy 24 %-os visszaesés következett be, amely elsősorban a gazdasági helyzet és a térség kedvezőtlen munkapiaci helyzete miatt következhetett be.

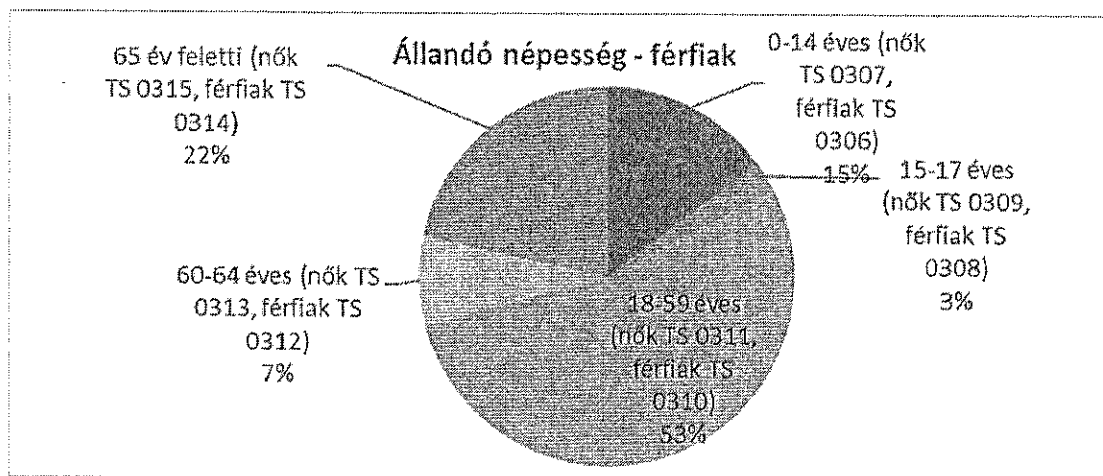
2. számú táblázat - Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	307	264	571	53,77%	46,23%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			20	3,50%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	35	39	74	6,13%	6,83%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	7	7	14	1,23%	1,23%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	139	141	280	24,34%	24,69%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	19	20	39	3,33%	3,50%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	107	57	164	18,74%	9,98%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Fontos vizsgálni az állandó népességet életkor szerinti bontásban is. A vizsgált időszakban a 0 és 14 év közötti korosztály számának alakulása az állandó népesség 12,96 %-át, 15-17 év közötti korosztály 2,46 %-át, a 18-59 év közötti korosztály 49,03 %-át, 60-64 év közötti korosztály az állandó népesség 6,83% míg 65 év feletti a lakosság 28,72 %-át teszi ki. A gazdasági aktivitás szemszögéből látható, hogy a település nagyobb részét aktív, munkaképes korosztály teszi ki. Ha azonban az inaktív lakosság megosztását vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy az idősek aránya magasabb. Ezt jól szemlélteti a 3.sz. diagram is. Ebből látható, hogy a településen magas az idősek aránya, mely célcsoport az esélyegyenlőség kiemelt területe kell legyen.

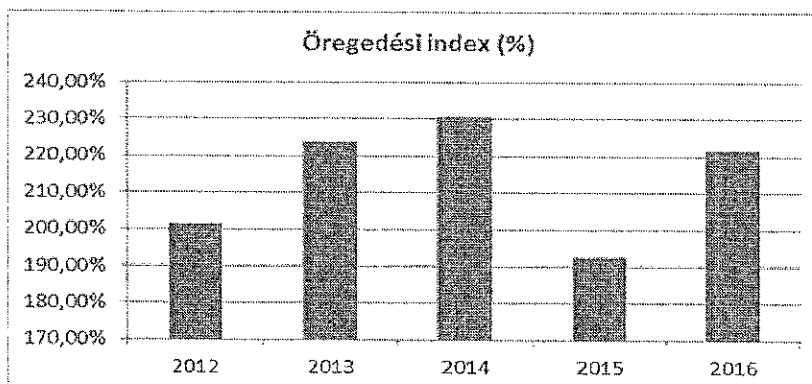

Kitűnően szemlélteti ezt a település öregedési indexét bemutató tábla és diagram is. 2012-ben igen magas a 65 év felettek aránya a 0-14 éves korú állandó lakossághoz képest (201,39%), mely a következő években tovább nőtt, így látható hogy a település előregedő. Ebből következik, hogy az idősök fokozottabb ellátására van szükség. Ugyanakkor a gyerekek alacsonyabb száma nem jelenti azt, hogy ők ne igényelnének fokozott figyelmet, különösen akkor, ha a szüleik alacsony jövedelműek.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2012	145	72	201,39%
2013	150	67	223,88%
2014	157	68	230,88%
2015	156	81	192,59%
2016	164	74	221,62%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

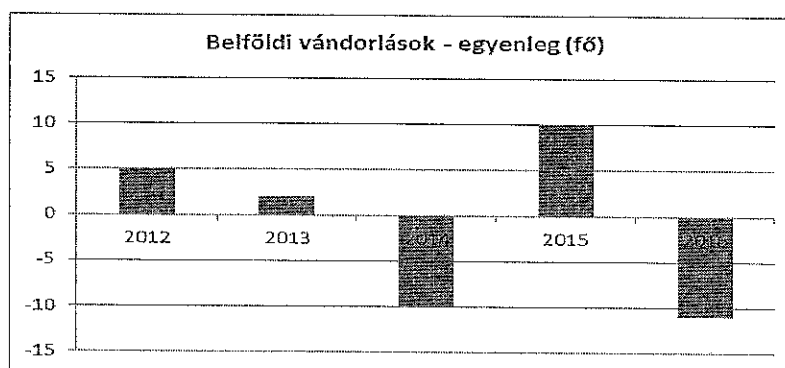

Belföldi vándorlások tekintetében a pozitív egyenleg csökken, míg 2014-ben negatív értéket vesz fel. A kedvezőtlen gazdasági és foglalkoztatási helyzet miatt a munkaképes korosztály – abból is elsősorban a fiatalabbak – a városokba ment dolgozni, tanulni, szakmát szerezni, akik a képzettség, végzettség megszerzése után nem jöttek vissza. Bár 2015-ben fordulat látható, de 2016-ra újra negatív értéket vesz fel az egyenleg. Alátámasztva az 1. táblázatban tapasztalható állandó lakónépesség enyhe emelkedését.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS odavándorlás 0601)	Elvándorlás (TS elvándorlás 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	16	11	5	8,2
2013	18	16	2	3,3
2014	13	23	-10	-17,01
2015	23	13	10	17,01
2016	22	33	-11	-19,26

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

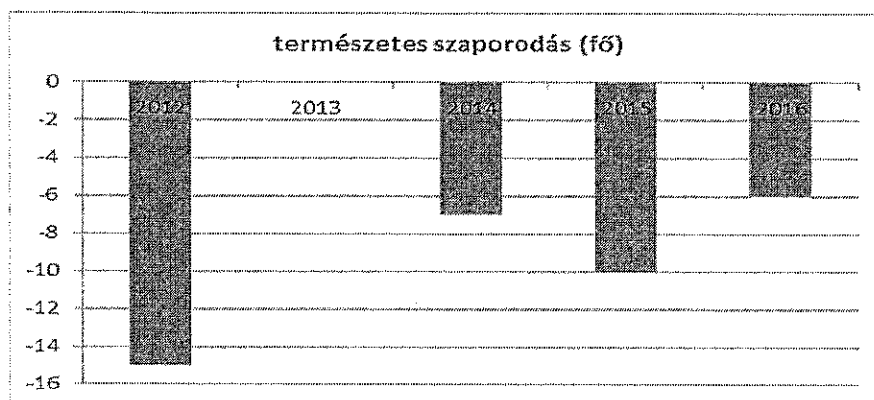

A természetes szaporodást bemutató 5. számú tábla is jól szemlélteti, amit a már korábban megállapítottunk, hogy a település sajnos előregedő tendenciát mutat. A mutató valamennyi vizsgált évet tekintve negatív tartományba van. Különösen szembeötlő a 2012-es év -15-ös értéke. Látható azonban az élve születések számának lassú növekedése, és a halálozások számának ugyancsak lassú csökkenése.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő)
2012	5	20	-15
2013	n.a.	12	n.a.
2014	6	13	-7
2015	8	18	-10
2016	7	13	-6

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Közzolgáltatások

Infrastrukturális adottságok

A településen teljes a vezetékes ivóvíz-, elektromos áram és vezetékes gázhálózat kiépítettsége.

Tömegközlekedés a 47-es számú főútnak köszönhetően kielégítő. A helyközi közlekedés üzemeltetője a Dél-alföldi Közlekedési Központ Zrt.

A település úthálózata nagymértékben kiépített, csapadékvíz elvezető rendszere folyamatos felújítás révén újul meg.

A kereskedelmi hálózat az alapvető ellátást biztosítja. A településen postahivatal, Arany János Művelődési Ház és Gondozási Központ is működik.

Oktatás, nevelés

A településen elérhető az óvodai ellátás. Általános iskolai oktatás a településen nem folyik. A tanköteles korú gyermekek a szomszédos településekre így Csökmőre, Szeghalomra, Vésztőre járnak iskolába. Gyermekekétkeztetés szolgáltatás elérhető az óvodában az óvodás korú gyermekek (átlagosan 10 fő) részére, illetve a tanítási szünetekben ingyenes szünidei étkeztetést biztosít az önkormányzat átlagosan 16 fő részére.

A kulturális, közművelődési élet színtere az Arany János Művelődési Ház, amely otthont biztosít a különböző szakköri tevékenységeknek, próbáknak, versenyeknek, a helyi művészek fellépéseinek.

Egészségügyi ellátás

Az egészségügyi ellátás biztosított, a gyógyító tevékenységet a háziorvos feladat ellátási szerződés keretein belül vállalkozásban végzi. Így működött a háziorvosi szolgálatot, és az ifjúság egészségügyi feladatot. Ugyanígy működik védőnői szolgálat is. Az orvosi ügyeleti ellátás a Komádi Központi Orvosi Ügyeleten keresztül érhető el. A fogorvosi alapellátás csak a településsel szomszédos községben érhető el.

Szociális ellátás

A szociális alapszolgáltatásokat a település a Dél-Bihar Négycentrum Terület- és Vidékfejlesztési Társulás (székhelye: 4138 Komádi, Hősök tere 4. sz.) keretében látja el.

A társulás szociális alapszolgáltatásai a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) szerinti szociális alapszolgáltatási: étkeztetés, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

A társulás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) szerinti gyermekjóléti alapellátási: gyermekjóléti szolgáltatás biztosítása, gyermekek átmeneti gondozása.

Közigazgatási ellátás

A közigazgatási reform következményeként a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.) 84. §-a és 85. §-a alapján 2013. február 1-jével közös önkormányzati hivatalt hozott létre Komádi és Újiráz önkormányzatai „Komádi Közös Önkormányzati Hivatal” néven. Ennek a székhelye Komádi város, kirendeltsége Újiráz község.

A hivatalban a szociális, anyakönyvi, néesség-nyilvántartási, hagyatéki, kereskedelmi, helyi adókkal kapcsolatos stb. ügyintézési lehetőségek elérhetőek.

Közbiztonsági ellátás

Újiráz település a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Berettyóújfalui Rendőrkapitányság alá tartozó Komádi Rendőrőrs alá tartozik. Állandó körzeti megbízott nincs.

Lakhatási ellátás

A település községi mivoltából adódóan falusias jellegű lakások találhatóak. Bér lakások száma évek óta 3 db. A lakásállomány az elmúlt 5 évre visszatekintve nem változott.

Értékeink, küldetésünk

Újiráz Községi Önkormányzat Küldetésnyilatkozata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítás iránt: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szervezeteivel, egyházzal, önszervezeteivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Újiráz település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedések végrehajtása során. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei:

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezik.

A Program figyelembe veszi Újiráz Község Önkormányzatának mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- Újiráz Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2011. (IV.12.) ÖR. számú rendelete a helyi szociális ellátásokról és a gyermekek védelmével összefüggő pénzbeli és természetben

nyújtott ellátások, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátások helyi szabályairól szóló rendelet megalkotására

- A helyi közművelődési tevékenység támogatásáról szóló 6/2002. (VIII. 16.) ÖR.
- Az első lakáshoz jutók önkormányzati támogatásáról szóló 7/1991. (XII. 04.) ÖR.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Újiráz Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programja készítése során az alábbi stratégiák, fejlesztési tervek, koncepciók kerültek áttekintésre, biztosítva az önkormányzati dokumentumok összhangjának megteremtését:

34/2011. (VI. 21.) HÖ. számú határozattal jóváhagyott Újiráz Község Gazdasági Programja 2011-2014.

Újiráz Községi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 6/2011. (IV.12.) ÖKR.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A település népessége a közszolgáltatásokat jellemzően helyben éri el.

A köznevelési feladatait Intézményi Társulás keretében látja el. A szociális alapszolgáltatásokat a település a Dél-Bihar Négycentrum Terület- és Vidékfejlesztési Társulás keretében látja el. A társulás szociális alapszolgáltatásai a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) szerinti szociális alapszolgáltatási: étkeztetés, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

A társulás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) szerinti gyermekjóléti alapellátási: gyermekjóléti szolgáltatás biztosítása, gyermekek átmeneti gondozása.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 84. § (1) bekezdése alapján a közös hivatal ellátja az önkormányzatok működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.

A település tagja még Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulás, Bihari Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás, Közép-Békési Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás és a Csökmő-Újiráz Közoktatási Intézményfenntartó Társulásnak is.

6.sz.táblázat A közsolgáltatások elérhetősége

Közsolgáltatások	Helyben önállóan	Helyben társulás keretében	Állami fenntartásban	Más településen és pedig ...km	A szolgáltatás ellátatlan/ vagy nincs
KÖZNEVELÉSI és KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYI FELADATOK					
Óvodai nevelés	X				
Általános iskolai oktatás 1-4.			x		
Általános iskolai oktatás 5-8.			x		
KÖZOKTATÁSI SZAKSZOLGÁLATI FELADATOK					
Gyógypedagógiai tanácsadás				x (B.újfalu 40 km)	
Korai fejlesztés és gondozás				x (B.újfalu 40 km)	
Fejlesztő felkészítés				x (B.újfalu 40 km)	
Nevelési tanácsadás				x (B.újfalu 40 km)	
Logopédiai ellátás				x (B.újfalu 40 km)	
Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás				x (B.újfalu 40 km)	
Gyógytestnevelés				x (B.újfalu 40 km)	
GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK					
Gyermekjóléti szolgáltatás		x			
Bölcsőde					x
Családi napközi					x
Iskolai napközi			x		
Házi gyermekfelügyelet					x
GYERMEKJÓLÉTI SZAKELLÁTÁSOK					
Családok átmeneti otthona				x	
TOVÁBBI KÖZSZOLGÁLTATÁSOK, INTÉZMÉNYEK					
Közigazgatási szolgáltatás		x			
Közművelődési, kulturális szolgáltatás (kulturális központ, könyvtár)		x			
Közép- és felsőfokú oktatás (szakiskola, szakközépiskola, gimnázium, főiskola)				x (B.újfalu 40 km)	
Szociális alapszolgáltatások		x			
Gyermekvédelmi alapszolgáltatások		x			
Egészségügyi alapellátás (házi orvos, védőnői ellátás)		x (vállalkozó által)			
Egészségügyi szakszolgáltatás				x (B.újfalu 40 km)	

(kórház, szakrendelő, házi-, gyermek-, és fogorvosi ellátás, mentőállomás)				km,)	
Tudományos szolgáltatás				x (Debrecen 60 km)	
Rendvédelem (rendőrség)				x (Komádi 11 km)	
Katasztrófavédelem (Tűzoltóság, Polgári Védelem)				x (Komádi 11 km)	
Igazságszolgáltatás				x (B.újfalú 40 km)	
Foglalkoztatási szolgáltatás				x (B.újfalú 40 km)	
Sporttevékenység				x (Komádi 11 km)	

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR rendszerből, a KSH adatgyűjtéséből és az önkormányzatnál fellelhető kimutatások szolgálták. Azoknál a területeknél ahol nem volt található adatszolgáltatás, ott a 2001. és 2011. évi népszámlálási adatokból indultunk ki.

Az önkormányzat számára a részletes esélyegyenlőségi terv elkészítéséhez a legszükségesebb adatok rendelkezésére álltak, azonban vannak olyan területei az esélyegyenlőségnek, ahol megmutatkozik az adatgyűjtés hiányossága, a mérési lehetőségek nehézsége. Ilyen területek a nők foglalkoztatottsága, az idősek infokommunikációs jártassága és a fogyatékos személyekkel kapcsolatos adatgyűjtések.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé. Ők azok, akik folyamatosan csúsznak lefelé a lejtőn, s nincs számukra visszaút. A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója.

Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol „a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.” (forrás: TÁMOP – pályázati kiírás)

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A halmozottan hátrányos helyzetű, belső perifériának tekinthető Újiráz gazdaságában – természetföldrajzi adottságainak megfelelően – a mezőgazdaság játszik szinte kizárólagos szerepet, ez biztosítja a lakosság megélhetési forrását.

A település előregedő, magas a nyugdíjasok száma 2016-ban a lakosság több mint 48 %-a nyugdíjas, és ez az arányszám az elmúlt 5 éves időszakban növekvő tendenciát mutat, elsősorban a népességszám csökkenése miatt. Jövedelmi helyzetüket tekintve látható, hogy az átlagos öregségi nyugdíj összege jóval alacsonyabb, mint a megyei, illetve az országos átlag: a megyei átlagnak 46,86 %, az országosnak mindössze 39,90 %-a. Ugyanezt az arányszámokat tükrözi ha a foglalkoztatottak bruttó átlagbérét tekintjük.

Összehasonlítva a megye más vagy a más régió adataival, láthatjuk, hogy Újiráz földrajzi adottsága, mezőgazdasági jellegű mivolta rányomja a bélyegét. A településen nincs olyan ipari termelés, amely jövedelemmel látná el a térséget és a települést. A regisztrált vállalkozások száma nem mutat jelentős fejlődést. Ugyanezt a képet tükrözi a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma. A legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, mely elsősorban közfoglalkoztatás keretében foglalkoztat.

A településen a lakásállományt megfigyelve azt tapasztaljuk, hogy évek óta stagnál, száma nem változik. Ez azt mutatja, hogy nincs a településen lakásépítés, nem történik felújítás, a lakások nagy része fél komfort fokozatú. Ez jól tükrözi a lakosság jövedelmi, vagyoni helyzetét, vagyis a megtermelt jövedelem a napi megélhetéshez elég, nem képződik megtakarítás, nem jut fejlesztésre.

Mindennek fényében megállapítható, hogy az Újiráz településen élők jövedelmi és vagyoni helyzete a megyei és az országos átlagnál alacsonyabb. Magas a nyugdíjasok aránya, a létminimum környékén élők száma. Nem véletlen, hogy Újiráz a 47 leghátrányosabb kistérségeinek egyik települése.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftl.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

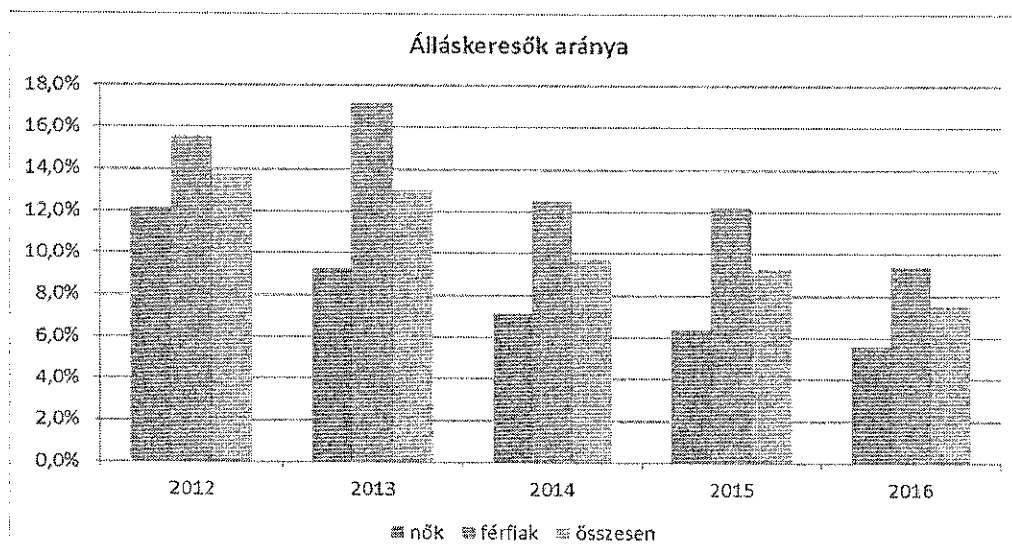
a) *foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya*

Az adatokból látható, hogy a munkavállalási korú népességhez viszonyítva 2016-ban 7,5 % a nyilvántartott álláskeresők száma. Ez a szám azonban 2012. óta jelentősen csökkent. Ha ezt az arányt összehasonlítjuk a járási átlaggal (8 %), illetve a megyei átlaggal (8,15%) akkor 2016. évet figyelembe véve akkor azt tapasztaljuk, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma közel azonos, és 2012. óta konvergál a megyei átlaghoz. **(ld.:7. sz. táblázat)** Ennek ellenére még mindig elmondható, hogy a kistérséget, a települést a jelenleg érvényesülő gazdasági folyamatok erősen sújtják, nincsenek beruházások, kevés a termelő üzem, alacsony a foglalkoztatottság.

7.számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802)		Férfi (TS 0801)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	206	187	393	25	12,1%	29	15,5%	54	13,7%
2013	200	184	384	19	9,3%	32	17,1%	50	13,0%
2014	187	176	363	13	7,1%	22	12,5%	35	9,7%
2015	177	174	351	11	6,4%	21	12,2%	33	9,3%
2016	165	168	333	9	5,6%	16	9,4%	25	7,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

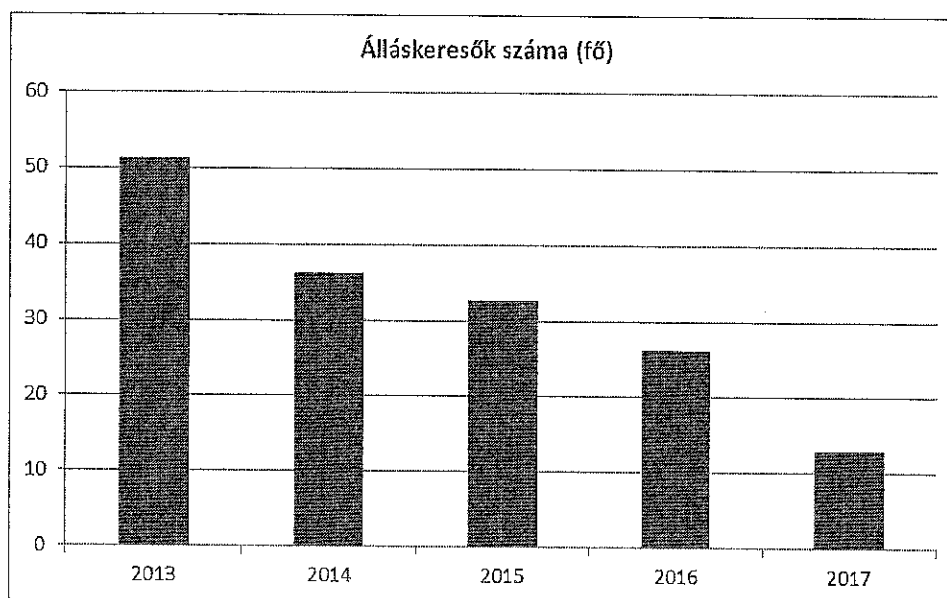
Jellemző értékeket mutat a korcsoportos megoszlás a regisztrált munkanélküliek között. Megfigyelhető, hogy a 35-39 év közöttiek és az 59 év felettiek között a regisztrált munkanélküliek aránya évről-évre emelkedik. **(ld.:8.sz.táblázat)** Ők azok, aki általában nehezen veszik rá magukat, hogy a megváltozott munkaerő-piaci igények szerint képezzék magukat vagy egészen más szakmát tanuljanak. Így ezt a területet kiemelten kell kezelni a problémakezelés során.

8. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		51,25	36,25	32,75	26,25	13
20 év alatti (TS 1002)	Fő	1	0	1	0	0
	%	1,5%	0,7%	2,3%	1,0%	0,0%
20-24 év (TS 1003)	Fő	9	4	5	5	1
	%	16,6%	11,0%	15,3%	19,0%	7,7%
25-29 év (TS 1004)	Fő	6	4	3	2	2
	%	11,7%	11,0%	9,2%	7,6%	15,4%
30-34 év (TS 1005)	Fő	7	4	3	4	1
	%	13,7%	11,0%	9,2%	15,2%	7,7%
35-39 év (TS 1006)	Fő	3	5	5	3	3
	%	5,9%	13,8%	15,3%	11,4%	23,1%
40-44 év (TS 1007)	Fő	8	3	2	1	1
	%	15,6%	8,3%	6,1%	3,8%	7,7%
45-49 év (TS 1008)	Fő	8	6	6	5	2
	%	15,6%	16,6%	18,3%	19,0%	15,4%
50-54 év (TS 1009)	Fő	3	4	3	2	1
	%	5,9%	11,0%	9,2%	7,6%	7,7%
55-59 év (TS 1010)	Fő	3	2	2	1	0
	%	5,9%	5,5%	6,1%	3,8%	0,0%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	4	4	3	3	2
	%	7,8%	11,0%	9,2%	11,4%	15,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A település gazdasági potenciáljának jellemzésekor, s a jövőbeni folyamatok tervezéséhez fontos adatokat szolgáltat a tartós munkanélküliekről szóló adatsor.

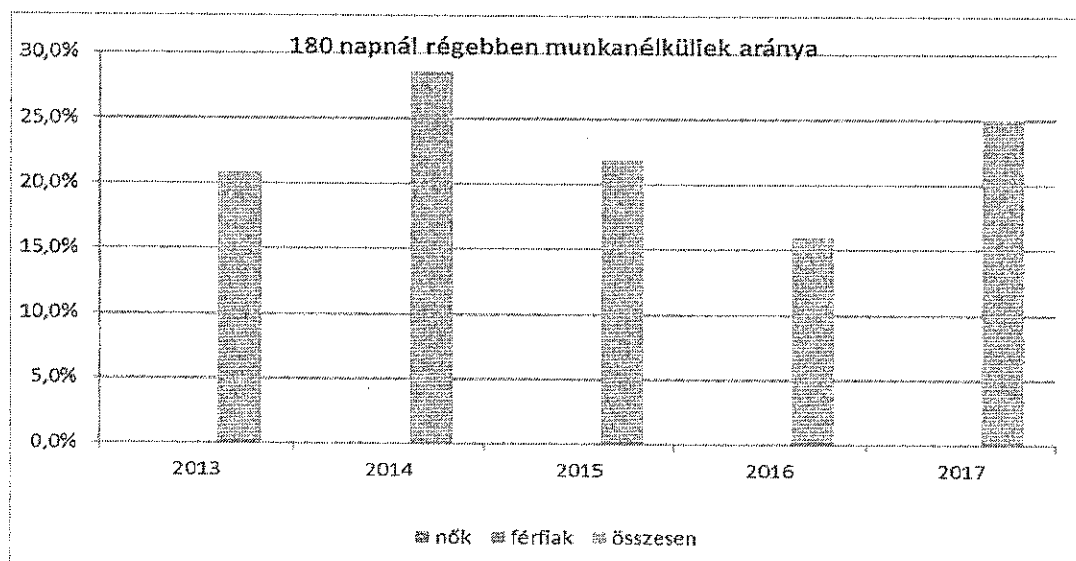

Az alábbi táblázatból és grafikonról (9.sz.táblázat) jól kiolvasható, hogy a nyilvántartott munkanélküliek között nem túl magas a tartós munkanélküliek száma, 28,6-16 % között mozog. A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső/registrált munkanélküliek esetében a nemek szerinti megoszlásra nincs adat, viszont a nyilvántartott álláskereső/registrált munkanélküliek száma esetében jól látható, hogy a férfiak száma az elmúlt 5 évben mindig meghaladta a nők számát. Ez alapján tehát megállapítható, hogy a munkáltatók foglalkoztatásuk esetén közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, a nem mint védett tulajdonság vonatkozásában valószínűleg nem alkalmaz.

9. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskereső/registrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső/registrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő (TS 0802)	Férfi (TS 0801)	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013	19	32	51	n.a.	n.a.	11	n.a.	n.a.	20,8%
2014	13	22	35	n.a.	n.a.	10	n.a.	n.a.	28,6%
2015	11	21	32	n.a.	n.a.	7	n.a.	n.a.	21,9%
2016	9	16	25	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	16,0%
2017	7	9	16	n.a.	n.a.	4	n.a.	n.a.	25,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

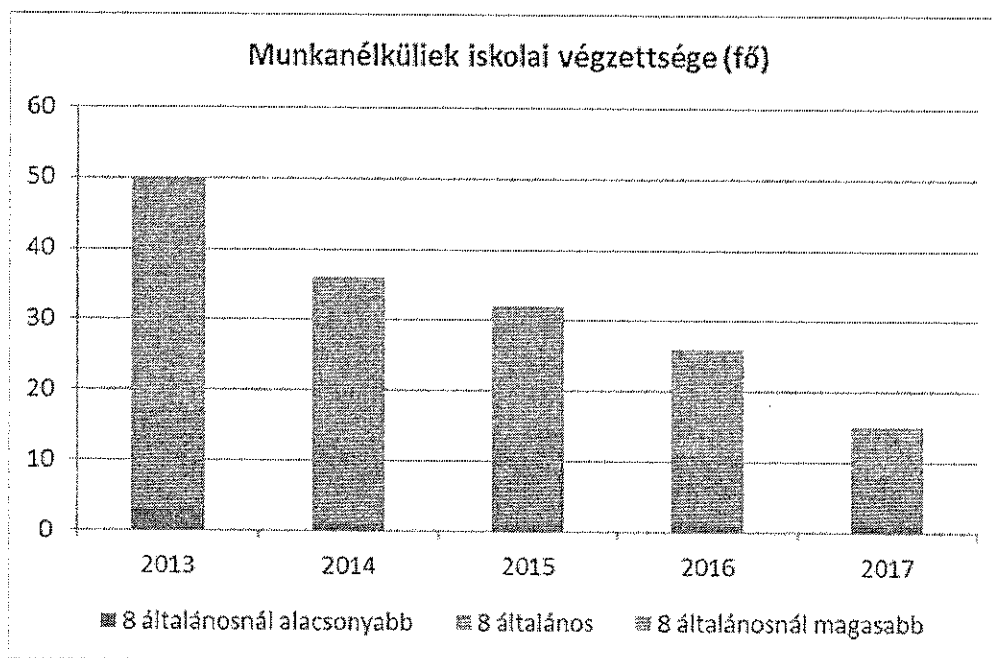
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

10.számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	50	3	6,0%	14	28,0%	33	66,0%
2014	36	1	2,8%	12	33,3%	23	63,9%
2015	32	1	3,1%	13	40,6%	18	56,3%
2016	26	1	3,8%	10	38,5%	15	57,7%
2017	15	1	6,7%	7	46,7%	7	46,7%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen általánosságban elmondható, hogy a 15 éves és idősebb lakosság körében nem számottevő azoknak a száma, akik nem fejezték be a 8. általános iskolát. Ha megfigyeljük a 2001. népszámlálási adatokat, akkor a lakosság 20,7 %-a mondta, hogy nem rendelkezik 8. általános végzettséggel. Ha a nyilvántartott álláskeresők között figyeljük meg az iskolai végzettség szempontjából az alacsony iskolai végzettségűek számarányát ugyanezt tapasztaljuk. A 8. általános iskolai végzettségű, illetve annál magasabb iskolai végzettségűek aránya az nyilvántartott álláskeresők körében közel azonos, sőt azt lehet látni, hogy a magasabb végzettségűek aránya még magasabb. A munkaerő-piaci hátrányokkal küzdők körében ennek megfelelően a versenyképes szakképzés, átképzés megszerzése lehet a cél. Az önkormányzatnak a feladata, hogy a képzéseket szervezőkkel ez irányú kapcsolatfelvételt kezdeményezzen.

c) közfoglalkoztatás

A településen a közfoglalkoztatásban résztvevő személyek száma évről évre emelkedik. Az aktív korú lakossághoz képest 10-11%-os arányt mutat. A roma/cigány lakosság száma a településen nem magas, számuk 10 % alatt van.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A helyi munkalehetőségek alakulásának tendenciái, illetve a munkaerő számának és állásnélküli munkaerő számának alakulása erősen nyitott ollót mutat. A regisztrált vállalkozások száma a településen ugyan enyhe emelkedést mutat, ez nem vonja maga után a foglalkoztatottságot. A vállalkozások elsősorban mezőgazdasági jellegűek, amelyek önmagukat, esetlegesen 1 fő alkalmazottat foglalkoztatnak. Ezt támasztja alá a kiskereskedelmi és vendéglátóhelyek stagnáló, alacsony száma. A településen nincs ipar. A legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. Az önkormányzat helyi adóbevételei nem nyújtanak arra fedezetet, hogy az önkormányzat saját erőből beruházásokat eszközöljön. Erre csak pályázat útján és akkor is önerőalap-támogatás elnyerése után van lehetőség.

Ha a település munkaerő-piaci helyzetének a közlekedési lehetőségekkel való összefüggéseit tekintjük át, akkor azt láthatjuk, hogy az nem túl rossz, de a legközelebbi város (Komádi 11 km) 15 percnyi, a Kistérségi Központ (Berettyóújfalu 40 km) 45 perc távolságra van, a megyeszékhely 75 percnyi megközelíthetőségre. Autóbusszal, autóval mindegyik település elérhető, a járatok száma kielégítő. Vasútvonal közvetlenül nincs. A főváros azonban messze 227 km-re, 3 órányi autóval, tömegközlekedéssel 4,25 órányi távolságra van. Ez a távolság rányomja bélyegét a településre, de nemcsak a településre, hanem a kistérségre is. Hiába van közel a kistérség központja, sajnos a gazdasági válság begyűrűzött, a recesszió miatt ott is sorra zártak be a termelőüzemek, számolódtak fel a vállalkozások. A településről az aktív korú lakosság addig a kistérségi központba járt el dolgozni.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A munkaerő-piacra való átmenetet megkönnyítő programok helyben nem érhetőek el, csak a közeli kistérségi központban.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Szintén a közeli kistérségi központban található a munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek, a felnőttképzési és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások, ezek helyben nem találhatók.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A települési önkormányzat a közfoglalkoztatás keretében igyekszik a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatását elősegíteni.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Újiráz településen nem számottevő a hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, ennek ellenére tovább kell erősíteni a mélyszegénységben élők és romák pozitív diszkriminációját.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskereső számára elérhető támogatásokat.

E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.

Egyes szociális rászorultságtól függő **pénzbeli** ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

11.számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	393	n.a.	n.a.
2013	384	1	0,1%
2014	363	n.a.	n.a.
2015	351	1	0,3%
2016	333	2	0,6%

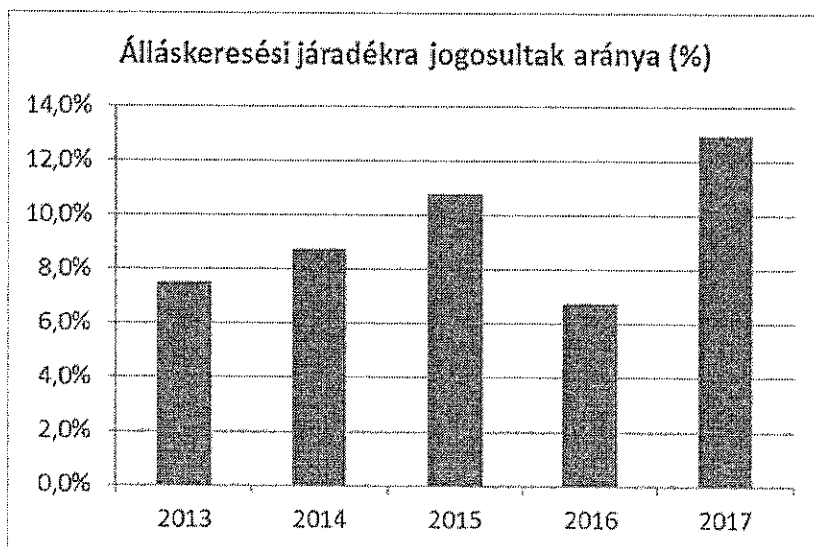
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív népességhez viszonyítva az álláskeresési segélyben részesülők száma igen alacsony, 2016-ben 2 fő, és a megelőző években is 1-2 fő volt. A településen a nyilvántartott állás keresők átlagosan mintegy 7-13 %-a volt jogosult állás keresési segélyre, melynek emelkedését láthatjuk, viszont az is igen alacsony szám, 2-3 főt jelent. A 11. tábla adatsora az **állás keresési járadékra jogosultak** alakulásáról ad képet a nyilvántartott állás keresők vonatkozásában. A két tábla azt mutatja meg, hogy a rendszeres jövedelem nélkül élők hozzájutnak-e a munkaügyi szerv támogatásaihoz. A számok azt jelzik, hogy a településen a munkájukat elvesztettek mindössze 1/10-e jogosult a támogatásra a munkaügyi szerv részéről. Ez arról árulkodik, hogy a foglalkoztatásuk rövid időre történik, nem szerzik meg a szükséges időt a támogatások igénybe vételéhez. Ez a terület beavatkozást igényel, törekedni kell a hosszabb távú foglalkoztatás elősegítésére.

12.számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma

Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 1301)	Állás keresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
		Fő	%
2013	50,00	3,75	7,5%
2014	37,25	3,25	8,7%
2015	32,50	3,50	10,8%
2016	22,25	1,50	6,7%
2017	15,50	2,00	12,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

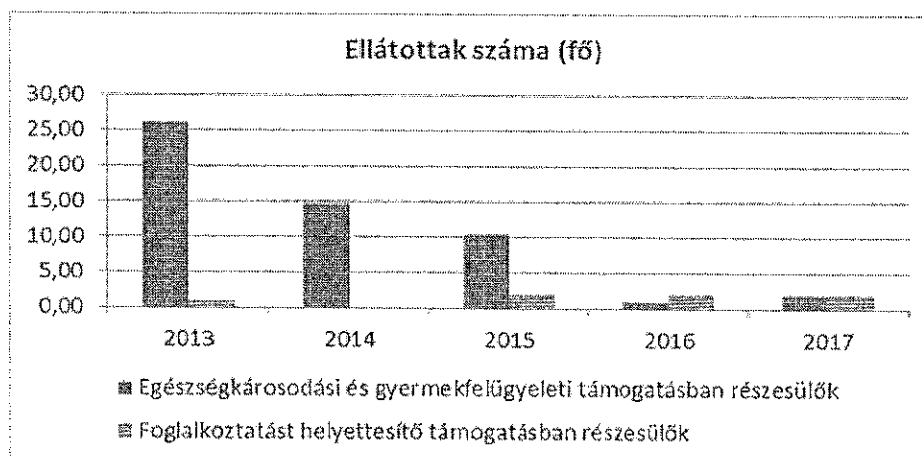

A következő adatsor azt jelzi, hogy a településen a szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása milyen mértékben van jelen.

13. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2016. márc. 1-től (TS 5401) (2015. február 28.-ig rendszeres szociális segélyben részesülők (TS 1401))		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői segély - TS 7015 negyedévek átlagában számolva)	
	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2013	26,00	6,62%	1,00	2,00%
2014	14,50	3,78%	n.a.	n.a.
2015	10,50	2,89%	2,00	6,15%
2016	1,01	0,29%	2,00	8,99%
2017	1,96	0,59%	2,00	12,90%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Míg a településen az alacsony jövedelmű lakosság körében a szociális segély, 2001. január 1-jétől a bérpótló juttatás, valamint 2011. szeptember 1-jétől a rendelkezésre állási támogatás

meghatározó mértékben jelent meg és emelkedést mutatott, addig 2013 után a rendszeres szociális segélyben illetve 2016. március 1-től az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma is jelentős csökkenést mutat, 2017-re mindkettő esetében 2 fő.

Ez a település mértétének is köszönhető, hiszen a viszonylag átlátható létszám miatt az önkormányzat igyekszik mindenki részére a szükséges munkaviszonyban eltöltött időt biztosítani közfoglalkoztatás keretében.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

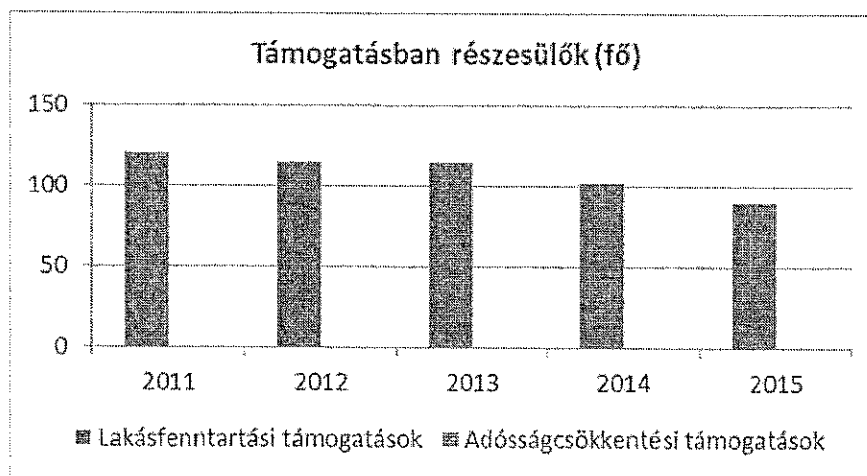
E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A lakásállomány a községben 2012-2015-ig 274 lakás, 2016-ban 273 lakás.

Nincs bérlakás-állomány, nincs szociális lakhatás és nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

14.számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Összesen adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2011	120	0
2012	115	0
2013	115	0
2014	102	0
2015	90	0

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhőszolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt. Mind az jól látható évről évre ugyan csökken a támogatást igénybevevők száma, de a csökkenő népességszámhoz viszonyítva az arány egy stagnáló értéke ad, kb. 21%. Ez arról tanúskodik, hogy a településen a háztartások egyre kevesebb jövedelemből élnek, nő az elszegényedés, egyre több háztartásnak okoz gondot a lakhatáshoz kapcsolódó költségek kifizetése.

Mindez távlatokban a település jövedelmi és vagyoni helyzetére is képet mutat

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. A település nincs hajléktalan személy, de egyre több háztartást kapcsolnak ki vagy szerelnék fel előre fizetős mérőórát a közszolgáltatók.

Településen nincs külterületen élő lakos. A község egész területe vegyes mezőgazdasági, falusias jellegű övezetbe tartozik. Közszolgáltatások tekintetében a település jól kiépített mindenki számára hozzáférhető: kiépített az elektromos hálózat, a gázhálózat, a vezetékes ivó- és szennyvízhálózat, szilárdhulladék szállítás. Közösségi közlekedést tekintve helyi tömegközlekedés nincs, helyközi közlekedést a Dél-alföldi Közlekedési Központ biztosítja. A járatok sűrűsége megfelelő, a közeli kistérségi központot és a megyeszékhely elérése biztosított, köszönhetően a 47. számú fő közlekedési útvonalnak, mely áthalad a településen.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Nem releváns a településen.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés során az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. A kor előre haladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie. A község demográfiai helyzetét jellemző tendenciákat már tárgyaltuk, így itt nem kívánunk erre külön kitérni.

A településen 1 fő háziorvos látja el a **felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatást**, valamint az iskola-egészségi ellátást. A település lakosságát tekintve ez

megfelelő, a rászorulóknak igénybe tudják venni az ellátást. Fogorvos nincs a településen, de a közeli Komádiban elérhető a szolgáltatás, mely 11 km-re helyezkedik el Újirázról. A védőnői ellátás is adott, igaz, hogy egy héten 2 nap van a községben a védőnő, de a gyermeklétszámot tekintve ez elégséges, ez idáig nem okozott problémát.

A legközelebbi mentőállomás Berettyóújfaluban, illetve Komádiban találhatóak. Az előbbi 40, míg az utóbbi 10 km-re található a településtől. A településen egy gyógyszerár működik szerdai napok kivételével minden nap, azonban megközelíthetősége akadálymentesített. Éjszakai gyógyszerár Berettyóújfaluban van.

A járóbeteg-szakellátás a településtől a 40 km-re fekvő Berettyóújfaluban működik.

b) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások – étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás – ellátása.

A lakosok részére a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokat elsősorban a Dél-Bihari Szociális Szolgáltató Központ nyújtja. A Központ további 5 társult településen (Újiráz, Furta, Magyarhomorog, Körösszakál, Körösszegapáti) szolgáltat, Újirázon Idősek nappali ellátása, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás érhető el.

A településen 2-3 fő él, akik igazán mélyszegénységben élnek, hajléktalanok. Számukra az önkormányzat nyújt létfenntartásukhoz szükséges segítséget, úgy mint lakhatás, tüzelőanyag, élelmiszerek. A róluk való gondoskodás egy folyamatos intézkedést igénylő probléma.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátásokat legközelebb Berettyóújfaluban tudnak igénybe venni a településen élők.

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A község gazdag kulturális értékekben és fontos feladatának tartja a kultúra és a kulturális értékek ápolását, fejlesztését. A közművelődési feladatokat jelenleg egy intézmény biztosítja.

A társadalmi önszerveződés és öngondoskodás egyik legfontosabb alapját az erős civil társadalom, a közösségi eseményeknek fontos szerepük van az előítéletek csökkentésében. A településen jelenleg egy alapítvány működik, az **Újiráz Szülőfalunkért Alapítvány**. Az alapítvány elsődleges célja a község kulturális életének fellendítése és a hagyományörzés. De bizonyára pozitív hatása volna, ha működne a településen civil szervezet.

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát

romának. A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piacgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség.

A munkaerő piaci helyzet szempontjából a munkanélküliség a roma származású embereket nagyobb mértékben sújtja. A jövedelmi helyzet igen polarizált, az egyik oldalon nyomor észlelhető, a másik oldalon, ami a ritkább, átlagon felüli anyagi helyzetet. Sajnos a családok jövedelmeik felhasználásakor nélkülözik a tervszerűséget. Kiadásaik rendre meghaladják bevételeiket. Lakásviszonyaik az átlagosnál rosszabbak.

A településen található szegregált lakókörnyezet jelenleg nincs.

Nemzetiségi önkormányzat nem működik a településen.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A településen nincsenek képzési, továbbképzési lehetőségek	közeleli településeken induló képzések figyelése, lakosság tájékoztatása
Mélyszegénységben élők létfenntartási problémái	A mélyszegénységben élők folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén segítségnyújtás

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Oktatási, nevelési intézmények kapcsán jelentős változás történt az elmúlt időszakban. A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szabályozása több ponton kitér a hátrányos és a halmozottan hátrányos tanulókkal való megkülönböztetett, esélyegyenlőségüket elősegítő bánásmódra. A hátrányos helyzetű (HH), a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek/tanulók esélyegyenlőségének elősegítése tehát jogszabályi kötelezettsége a köznevelési intézményeknek. Mindezen túl is lehetséges azonban további, esélyegyenlőséget javító tevékenységek végzése. Ilyen volt például – az önkormányzati fenntartás idején – az integrációs felkészítést elősegítő pályázatokon való rendszeres részvétel, illetve az elnyert támogatásokból megvalósított programok sora, vagy ilyenek voltak egyes, hasonló célú, európai uniós pályázatokon való sikeres részvétel. Megemlíthetjük még az önkormányzat egyéb más segítségnyújtását, például a nyári táborok támogatására vagy a kiemelkedő tanulmányi eredményeket elért tanulók elismerésére. De itt érdemes szólni arról is, hogy a felsőoktatásban tanuló, szociálisan rászoruló újirázi fiatalok támogatása érdekében az önkormányzat kezdettől fogva csatlakozott a **Bursa Hungarica** Felsőoktatási Ösztöndíjpályázathoz, ennek keretében évente több fiatal részesülhet támogatásban.

Újirázon nincsenek védelembe vett vagy veszélyeztetett kiskorú gyermekek.

15. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	0	0
2014	0	0
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen a gyermekek helyzete nem mondható rossznak. Köszönhető ez a település falusias mivoltának, a kisebb közösségben hamarabb feltárnak a problémák, a közösségben még megvan az egymásra figyelés ösztöne. A kedvezőtlen gazdasági folyamatok, az elszegényedés itt is érezteti hatását.

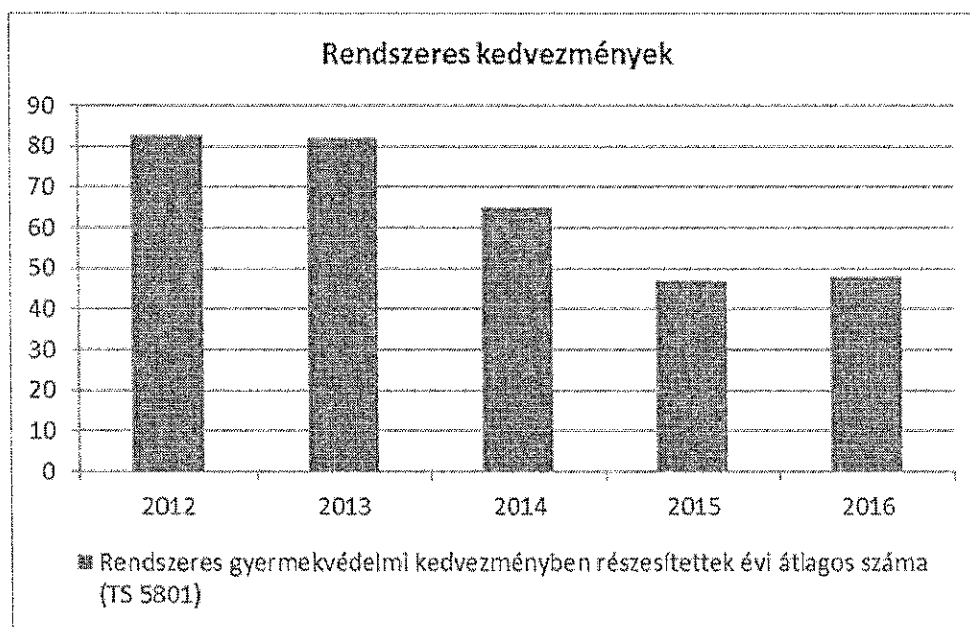
b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.

16.számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2012	83
2013	82
2014	65
2015	47
2016	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 2012-2013 között stagnálás majd 2013. után csökken, de a gyermeklétszám is folyamatosan csökken. 2016-ban a 0-14 éves korosztály száma 74 fő, míg a gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 48.

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre kiszélesedett az elmúlt években. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik.

A 2010-től az önkormányzat pályázik a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyári gyermekétkeztetéséhez elnyerhető állami támogatásra, aminek eredményeként a gyermekek ingyen ebédelhettek a nyári szünidőben.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A településen a gyermekek 100%-a minden évben iskola- illetve óvodakezdési támogatásban részesül. Minden gyermek kap ingyenes mikuláscsomagot decemberben illetve a gyermeknap alkalmából rendezett programon ajándékot és egész napos ellátást.

Óvodáskorú gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Újirázon a gyermekek három éves korától folyamatosan biztosított az óvodai nevelés. Ezzel a lehetőséggel – a jó szakmai és tárgyi feltételeknek is köszönhetően – a szülők élnek is, így elmondható, hogy településünkön teljes körű az óvodai ellátás. Az óvoda felvételi körzete a község közigazgatási területe. E körzetben óvodai ellátásra jogosult gyermek felvételét az intézmény nem utasította és nem utasítja el.

17. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai nevelésben) (TS 2501)
2013	n.a.	1	20	1	15	0
2014	n.a.	1	20	1	14	0
2015	n.a.	1	20	1	18	0
2016	n.a.	1	20	1	9	0
2017	n.a.	1	20	1	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai ellátásban a beírt gyermekek száma és aránya csökkenést mutat, ami elsősorban a csökkenő születésszámnak köszönhető.

Érzékelhető, hogy a fiatal szülők igyekeznek elhelyezkedni és ezzel összefüggésben gyermekeik esetében igénybe venni az egész napos óvodai ellátást, valamint az is előfordul, hogy az egy évre megállapított rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot – a szociális feltételeik javulása vagy egyéb okok miatt – nem hosszabbították meg.

Nincs szegregált óvoda a településen, az intézmény jól felszerelt, otthonos környezetet nyújt a gyermekeknek. Az óvoda 25 férőhelyes, ahová a gyermekek két településről járnak be. 7 órától 16 óráig van nyitva az intézmény.

Általános iskolások helyzete

Az általános iskolai tanulók számát tekintve elmondható, hogy nagyon kevesen vannak. A 2012-es 2013-as tanévben a korábbi 13 fős tanulói létszám után nem indultak osztályok. A szülők jellemzően Vésztőre, Szeghalomra, vagy Csökmőre viszik át gyermekeiket.

Ez a csökkenő tanuló létszám – az újirázi lakosú tanulók esetében vizsgálva – is alátámasztja, a bevezetésben megállapított Újirázra vonatkozó népességsökkenést, a település elöregedését.

A Hátrányos helyzetű tanulóakra vonatkozóan nincsenek adatok, de a járási arányokat nézve tükröződik a település egészére korábban már megállapított jövedelmi és vagyoni helyzetet tekintve, hogy a családok közel a fele küzd valamilyen megélhetési nehézséggel.

A szülők a rendelkezésre álló erőforrások alapján meghatározzák a gyermeket körülvevő világot. Az alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, jövedelmi szegénység összefüggései, egymást erősítő folyamat (hatás). Azok a családok, akik kevés erőforrással rendelkeznek (alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, alacsony jövedelmi-fogyasztási szint), gyermekeik számára is csak egy szűkített létet tudnak biztosítani. Ez az „induló” hátrányos társadalmi helyzet meghatározza a gyermek iskolai teljesítményét és jövőbeni lehetőségeit.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik.

A 8. osztályt eredményesen befejezettek tekintetében elmondható, hogy valamennyi tanuló befejezi az általános iskolai tanulmányait, de sajnos nem ezen a településen. A továbbtanulási mutatók is megfelelőek, hiszen az intézmény valamennyi 8. évfolyamot eredményesen befejezettek tovább is tanul valamilyen középfokú oktatási intézményben.

A rossz anyagi körülmények enyhítésére, az e körülmények miatt hátrányt szenvedő tanulók segítésére elsősorban az önkormányzathoz fordulnak a szülők. Az iskola a támogatások igénylésekor segítheti a szülőket pedagógiai javaslattétellel.

Ilyen támogatások átmeneti segély pl. gyógyszerre, ruhaadományok szétosztása, élelmiszeradomány évente 2-3 alkalommal, ügyintézésben segítség (ingyenes telefonálás biztosítása).

Középiskolás diákok esélyegyenlősége

A településen nem működik középfokú oktatási intézmény.

Az az általános tendencia, hogy a szociálisan nehezebb körülmények között élő családok gyermeki közül kevesebben kerülnek be a hosszabb időtartamú és továbbtanulást előkészítő gimnáziumi képzésbe, itt is érvényesül.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településen nincs szegregátum, ezért helyzetelemzés szempontjából nem releváns.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Mötv. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői ellátás félállásban kerül ellátásra a településen heti két alkalommal hétfőn és csütörtökön tartva fogadóóráját. A 0-3 éves kor közötti gyermeke száma kistérségben lévén a fenti adatokból is láthatóan nem magas, így a védőnői ellátás a félállásban történő ellátása nem okoz gondot.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Gyermekorvos nincs Újirázon, gyermekekkel kapcsolatos gyógyító ellátást a felnőtt házi orvos (vegyes praxisban) végzi.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés a közeli kistérségi központban, a 40 km-re lévő Berettyóújfaluban érhető el.

Bölcsőde és családi napközi ellátás jelenleg nem működik a településen.

d) gyermekjóléti alapellátás, gyermekvédelem

A gyermekjóléti szolgáltatást az önkormányzat kistérségi társulás kertében gyermekjóléti szolgálat által biztosítja. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megelőző funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat településen figyelemmel kíséri valamennyi, 0-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A településen a 2012/2013-as tanévtől alapfokú oktatást nyújtó intézmény nem működik. A családok a gyermekeket a környező települések általános iskoláiba járatják. A helyi esélyegyenlőségi helyzet elemzése szempontjából így a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei nem releváns terület.

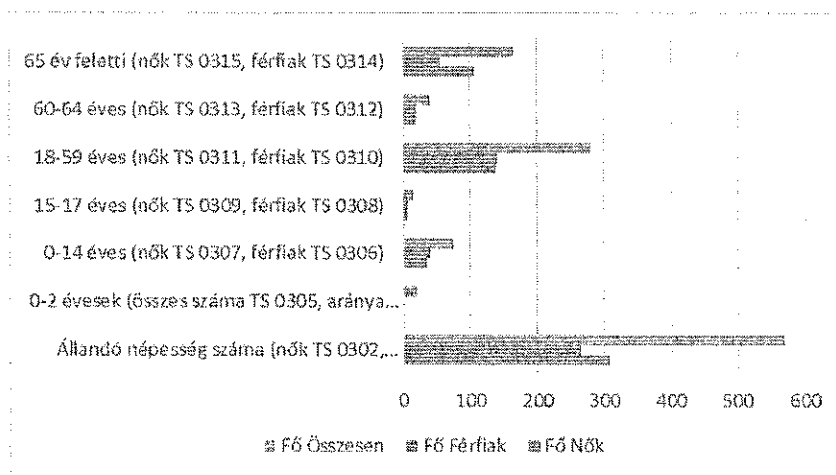
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az általános iskola hiánya miatt nincsenek gyerekközösségek	helyi rendezvények szervezése (gyermeknap, advent)
A helyi gyermekek többfelé járnak iskolába, így ez megnehezíti a helyi rendezvények szervezését. nehéz olyan időpontot találni, amikor minden gyermek részt tud venni.	Tájékozódás az iskolák programjairól, Iskolákkal egyeztetés a rendezvényeik tekintetében

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nemek szerinti összetételt a megye és Újiráz vonatkozásában a társadalom egészében tudjuk vizsgálni. Mint a megyében a nők magasabb arányban vannak jelen ugyanúgy, mint Újirázon. Korosztályi megoszlást tekintve azonban Újirázon, 2016-ban csak a 65 évnél idősebb korosztály esetében magasabb a nők száma mint a férfiaké. A többi korosztály esetében egyenlőség vagy 1-4 fővel való eltérés látható a férfiak javára. A nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt azonban az idősebb korosztályokban arányuk felülreprezentált. Az arányok közelítenek az országos és a megyei átlagokhoz. Újirázon a 65 év felettiek között majdnem kétszer annyi nő van, mint férfi. (ld. 18.sz.táblázat)

18. számú táblázat - Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoporthú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	307	264	571	53,77%	46,23%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			20	3,50%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	35	39	74	6,13%	6,83%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	7	7	14	1,23%	1,23%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	139	141	280	24,34%	24,69%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	19	20	39	3,33%	3,50%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	107	57	164	18,74%	9,98%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Sajnos központi adatszolgáltatás e területen kevésbé áll rendelkezésre, ezért nehézkes a nemek közötti egyenlőtlenség vizsgálata. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához ezért a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve.

A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak
a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

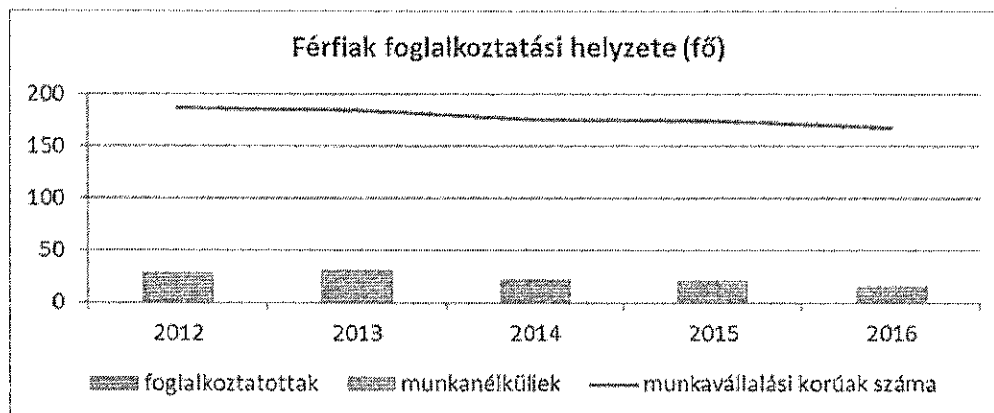
A nők helyzetével kapcsolatban a munkahelyeken az országos helyzetképhez hasonló képtartakozott ki. A település régtől átöröklött közösségi szabályai sok családnál még mindig a hagyományos női szerepeket részesítik előnyben, melyben a nő nem a munkavállalás, hanem a család ellátása területén kell, hogy megtalálja a helyét. De természetesen ez folyamatosan változik, modernizálódik, és főleg a középkorúaknál, fiataloknál más célok körvonalazódnak.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

19. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0804)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	187	206	n.a.	n.a.	29	25
2013	184	200	n.a.	n.a.	32	19
2014	176	187	n.a.	n.a.	22	13
2015	174	177	n.a.	n.a.	21	11
2016	168	165	n.a.	n.a.	16	9

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A nők körében foglalkoztatás és munkanélküliség vizsgálatához sajnos nem állt rendelkezésre adat foglalkoztatottak nemek szerinti megbontásáról. Ennek ellenére a táblázat mégis igen beszédes. Kiolvasható belőle, hogy a településen a munkavállalási korú nők száma a vizsgált időszakban 2015-ig meghaladja a férfiak számát, 2016-ra azonban már három fővel alatta marad. Ugyanez a megállapítás már nem igaz a munkanélküliek nemenkénti megoszlásában. A két adatsor értékeinek különbségét vizsgálva megállapítható, hogy bár a vizsgált időszak elején valószínűleg több volt a foglalkoztatott férfi, mára, illetve 2016-ra ez megváltozott, és a foglalkoztatásban nagyobb a nők száma. (ld. 19.sz.táblázat és grafikon)

A bevezető részben említésre került, hogy a település mezőgazdasági jellegű, az itt élők növénytermesztésből, állattenyésztésből tartják fenn magukat, őstermelő-, családi gazdálkodóként. Nincs ipar, feldolgozó ipar, a kereskedelem is a település méretéből adódóan korlátozott. Ebből adódóan a nők ezekben a családokban a háztartás körül tevékenykednek, a hagyományos családmoddelt követve.

A nők anyagi kiszolgáltatottságát fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

Bölcsődei, óvodai elhelyezést tekintve az aktív korú gyermeket vállaló nők helyzete felemás, mert bölcsőde nem működik a településen, másrészt az óvoda már 7 órától fogadja a gyermekeket és egészen 16.00 óráig tart nyitva.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt fokozott odafigyelést igényelnek. A felgyorsult életvitel, a gyorsan változó munkahelyi követelmények a gyestről visszatérő anyukák képzettségét szintfelhozó programokkal, képzésekkel lehet elősegíteni.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A településen élő munkanélküli nők iskolai végzettségét tekintve azt állapíthatjuk meg, hogy az ők körükben magasabb az alacsony iskolázottság. A 2001. évi és a 2011. évi népszámlálási adatokat figyelembe véve látható, hogy a nők körében jóval magasabb volt az általános iskolával nem rendelkezők aránya. Ennek megoldására a felnőttképzési programok szélesebb körben történő propagálása, a célzott személyek felkutatása, igényfelmérés és meggyőzése a cél.

A nők helyzetét a tartós munkanélküliek és a pályakezdő álláskereső szemszögéből vizsgálva, látható, hogy mindkét esetben magasabb a férfiak számánál. Különösen szembeötlő, ha korcsoportok szerint vizsgáljuk. A 45 év feletti nők a változó képzettségi

követelmények, míg a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiányában szorulnak ki a munkaerő-piacról. Ennek ellensúlyozásául kiemelt figyelmet kell fordítani a nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban, elő kell segíteni a pályakezdők szakmai tapasztalatszerzését.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők hátrányos megkülönböztetésének vizsgálatához a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség) nem áll rendelkezésre adat, de általánosságban elmondható, hogy a munkáltatók szívesebben foglalkoztatnak inkább férfiakat.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés.

A települési óvodában és a szomszédos települések iskoláiban történik a gyermekek napközbeni ellátásának a megszervezése. Az óvodai nyitvatartás megfelelő, felmerülő igényeket kielégíti, a férőhelyek elegendőek.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

20. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2014	0,5	10	20
2015	0,5	14	28
2016	0,5	18	36
2017	0,5	17	34
2018	0,5	21	42

Forrás: TeIR és helyi
adatgyűjtés

Az átlagos gyermekszámot tekintve a szakember megfelelő segítséget tud nyújtani a családoknak. Együttműködése a háziorvossal és a gyermekjóléti és családsegítő szakemberekkel. Egészségügyi ellátásuk terén nincs feltárt hiányosság, a szolgáltatásokhoz hozzáférnek.

5.4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Családon belüli erőszak nem jellemző. A családsegítói, védőnői, áldozatvédelmi tevékenységek nem felkereső jellegűek, így bizonytalan, hogy a nők helyzete a családon belül milyen, elképzelhető, hogy nyilvánosságra nem került esetek előfordulhatnak.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Krízis helyzetben lehetőség van a Berettyóújfalui Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi osztályához fordulni, valamint a településen működő Gyermekjóléti és Családsegítő Központ segítségének igénybevételére, de jelenleg sem a városban, sem a környékbeli településen nincs anyaoththon, sem családok átmeneti otthona. Legközelebb Debrecenben találhatnak a krízishelyzetben lévők családok átmeneti otthonát.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

A nők szerepe a helyi közéletben is fontos, hiszen több feladatot is vállalnak a közügyek tekintetében is a család mellett.

A helyi képviselő-testület tagjainak számában a nők aránya a több, így lehetőség nyílik, hogy a nők érdekét megfelelően képviseljék a település döntéshozatalában.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Azonnali beavatkozást igénylő esélyegyenlőségi probléma a településen nincs. Főleg munkaerő-piaci területen figyelhető meg a nők kockázata: több közöttük a munkanélküli. Szemléletformálással, munkahelyteremtéssel célzott esélyteremtő/hátránykompenzációs intézkedésekkel orvosolható a jövőben a nők e területen mutatkozó hátránya.

Civil aktivitásuk a saját érdekvédelmük tekintetében alacsony, de nem jelentősebb mértékben, mint a települési civil élet általában vett más területein.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen.	Helyi esélyegyenlőségi információs, adatgyűjtő és adatelemző munkacsoport működtetése. Nemekre érzékeny adatgyűjtés
A nők körében nagy a motivációhiány a szakismeretek megszerzésére	Motiválási lehetőségek keresése

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Hazánk az öregedő társadalmak közé sorolható. Ennek hátterében az időszerűak számának és számarányának növekedése áll, ami egyrészt a születések számának csökkenésével, másrészt a várható élettartam növekedésével magyarázható. Bár hazánk demográfiai állapotjellemezői igen kedvezőtlenek, nem tartozunk a kirívóan öreg korösszetételű országok közé.

Az elkövetkező években az európai társadalmak egyre növekvő mértékben fognak szembesülni a demográfiai idősödésből fakadó hatásokkal és problémákkal.

A demográfiai változások vizsgálatakor jól követhető, hogy a hazai népesség folyamatos csökkenése a lakosság idősödésével párhuzamosan zajlik a '60-as évek óta. Emelkedik az időszerűak, az egyedül élők és a nem házasságok népességben belüli aránya.

Az idős állampolgárok számára is biztosítani kell az esélyt az aktív életre, az önmegvalósításra. Ez az egyének és a társadalom érdeke, az egészség- és a szociálpolitika összehangolása, a megfelelő szolgáltatások biztosítása, a közösségi erőforrások mozgósítása jelentős előrelépést biztosít e területen. Társadalmi szemléletváltás a feltétele annak, hogy az idősokort, mint tevékeny és hasznos életszakaszt lássa az emberek többsége, ehhez szükséges a helyi média elkötelezettsége és tájékoztató munkája. Az idősök életminőségének javításához kiemelten fontos az egészségügyi és szociális intézményrendszer egyes elemeinek fejlesztése, az alapellátás és szociális intézmények idősbarátta tétele.

6.1 Az idősokorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A következő tábla adatsorai, amely a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát mutatja meg nemek szerinti megoszlásban.

21. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	86	133	219
2013	79	136	215
2014	72	132	204
2015	71	126	197
2016	71	126	197

Forrás: TelR, KSH Tstar

Ebből látható, hogy a településen a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők aránya magas arányszámokat – 2012. év 39 %; 2013. év 39,5 %; 2014. év 38,7 %; 2015. év 37 %, 2016. év 48% – mutat, mint a kormegoszlás alapján. Az idősök, nyugdíjasok között is megállapítható, hogy magasabb a nők száma, mint a férfiaké. Ebből látható, mint azt a bevezetőben már megállapítottunk, hogy Újiráz lakossága előregedő, magas a nyugdíjban,

nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma. Mindez kiemelt figyelmet érdemel a helyzetelemzés terén.

Az idősök nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják. Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

6.2 Idősök munkaerő-piaci helyzete

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A településen élő idősebb korosztály (jellemzően az 55 év feletti) munkaerő-piaci mutatói rávilágítanak arra, hogy a korosztályban nagyarányú a munkanélküli és a tartós munkanélküliek száma. Ebből következtethetünk arra, hogy a munkáltatók nem szívesen alkalmazzák az idősebb korosztályt.

A még aktív korú, de nyugdíj-korhatárhoz közeli személyek között alacsony a foglalkoztatottság. Ez arra vezethető vissza, hogy képzettségük már elavult, nem felel meg korunk gyorsan változó munkaerő-piaci keresleteknek, alacsony vagy egyáltalán nincs az informatikai jártasságuk és iskolai végzettségük. Ezen problémák megoldása a továbbképzések, átképzések megkeresése, megszervezése, továbbá az önkormányzat, mint foglalkoztató a közintézményeiben előtérbe helyezve az ilyen munkavállalók foglalkoztatását, akár közhasznú, akár részmunkaidőben.

b) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A fenti problémák megoldása a tevékeny idős kor, az élethosszig tartó tanulás elvének érvényesítése és elterjesztése. Ennek elősegítésére meg kell keresni az önkormányzat és a civilszervezetek összefogásainak a lehetőségét, mely elősegíti az idősök tevékenyközpontú foglalkozások, önképző körök működését.

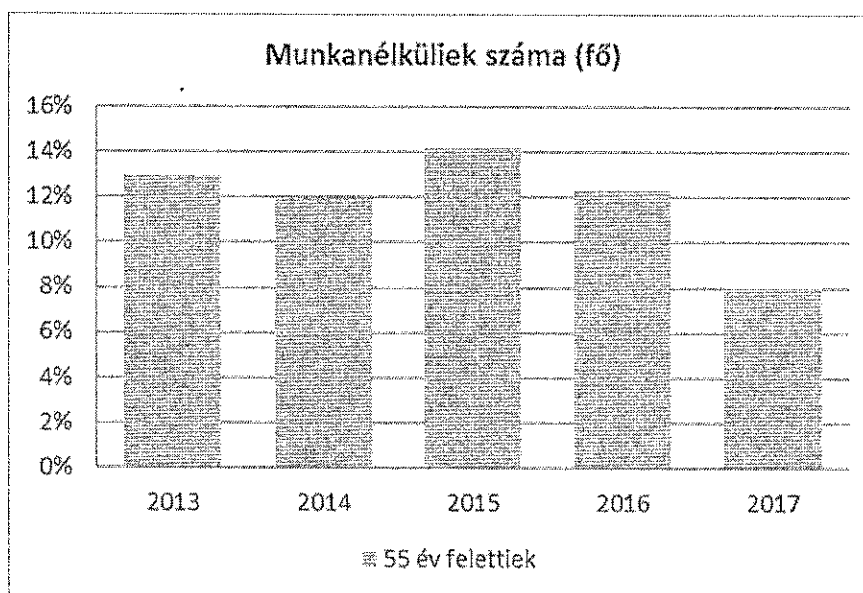
c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, a diszkrimináció mérése rendkívül nehéz. Azonban visszautalva a fenti táblázatra mutathatja, hogy a településen az 55 év feletti, illetve a tartós munkanélküliek között az 55 év feletti aránya magasabb, az arányok az idősebb korosztály felé tolódnak el, akkor állíthatjuk, hogy őket jobban érinti a foglalkoztatás terén fellépő hátrányos megkülönböztetés. Foglalkoztatás előmozdítására pl. pályázatok, foglalkoztatás segítő programok megszervezésével. Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma csökkenő tendenciát mutat, 2016-ra már csak 8% (2 fő).

22.számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2013	54	7	13%	11	n.a.	n.a.
2014	50	6	12%	10	n.a.	n.a.
2015	35	5	14%	7	n.a.	n.a.
2016	33	4	12%	4	n.a.	n.a.
2017	25	2	8%	4	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

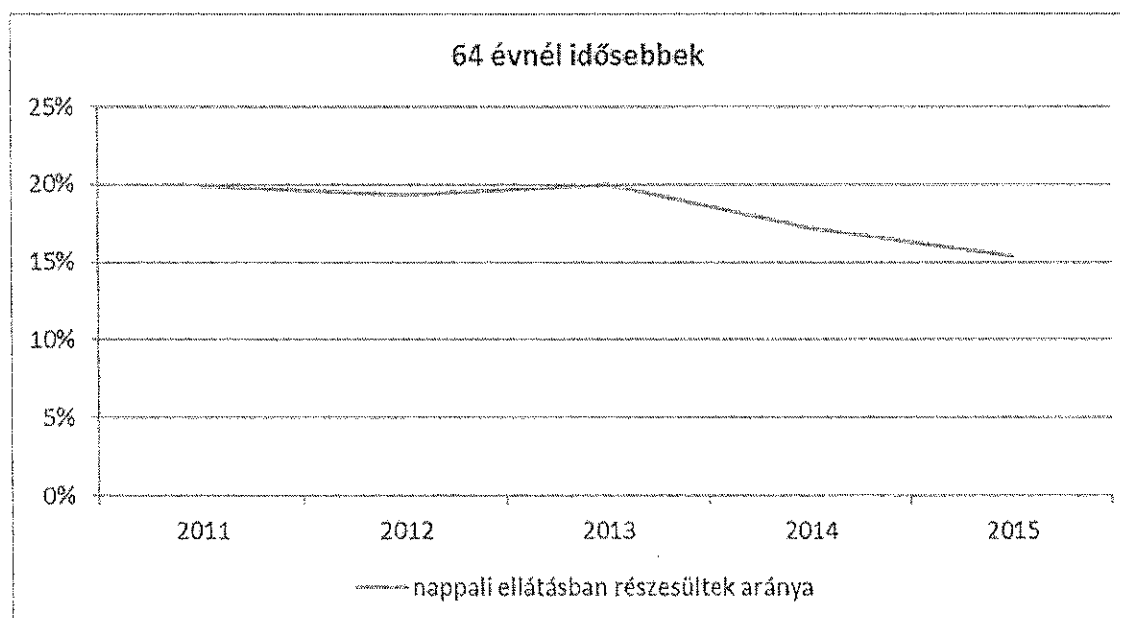
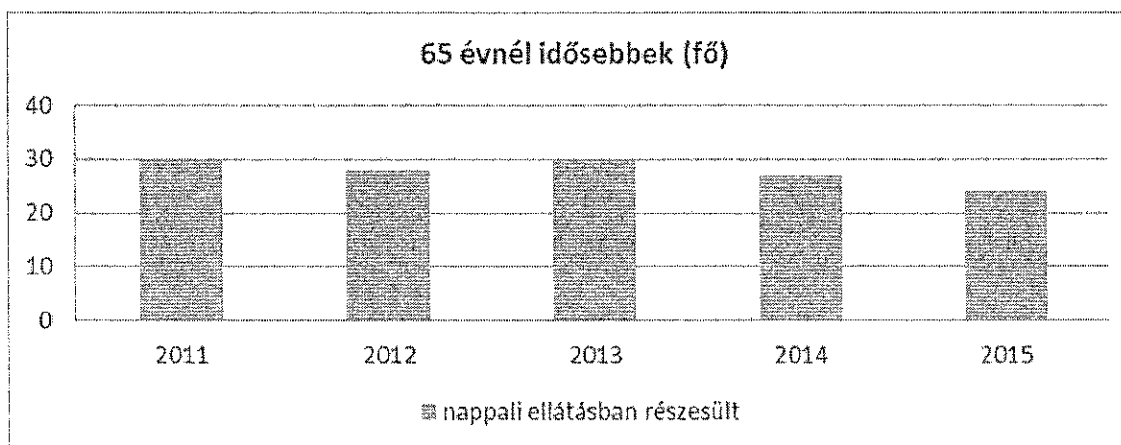
Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése a településen átlagos, az alapellátáshoz az igénylők hozzáférnek, szakosított ellátási formák a közeli járási központban érhető el. Ennek ellenére a településen rendszeres a vérvételi lehetőség, valamint időszakosan a szemvizsgálat is elérhető. Ha mégis valamilyen egészségügyi szakellátás igénybevételére volna szükség, akkor annak elérhetősége megfelelő, hiszen a település közlekedése kielégítő átlagosan óránként megy és jön helyközi autóbusz.

A szociális juttatások és szolgáltatások elérhetősége is megoldott. A Dél-Bihari Szociális Szolgáltató Központ végzi a szociális alapszolgáltatásokat településen.

23. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
		Fő	%
2011	151	30	20%
2012	145	28	19%
2013	150	30	20%
2014	157	27	17%
2015	156	24	15%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nappali ellátást 2015-ben a 65 év feletti lakosság 15 %-a vette igénybe.

Az adatok azt mutatják, hogy feladat a minél szélesebb körben való tájékoztatása az érintetteknek a szociális juttatásokról, szolgáltatásokról, valamint azok igénybevételi lehetőségeiről. Az időskorúak járadékában részesítettek évi átlagos száma 1-2 fő, amit az alábbi táblázat is mutat.

24.számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	1,00
2013	0,00
2014	1,00
2015	2,00
2016	1,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés alacsony, azok amik a településen adóttak azonban az idősök részére is hozzáférhetőek. Egyéb kulturális, közművelődési szolgáltatások – színház, mozi, múzeum – legközelebb Berettyóújfaluban, illetve Debrecenben a megyeszékhelyen található. Sajnos elmondható, hogy elég ritkán kerül sor a célcsoport ezen irányú látogatására. Szükséges lenne ilyen programok minél szélesebb körben való propagálására, esetlegesen művelődésszervező bevonásával ilyen események látogatásának megszervezésére.

25. Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2012	1	4 769	0	1
2013	1	4 769	0	1
2014	1	3 425	0	1
2015	1	3 425	0	1
2016	1	3 425	0	1

Forrás: TEIR

c) idősök informatikai jártassága

Az idősök informatikai jártasságának a mérésére igen nehézkes, hiteles adatok nem állnak rendelkezésre. A megkérdezett nyilatkozata alapján azonban megállapítható, hogy az idősebb korosztály számítógép és internet használata rendkívül alacsony, a legtöbben „nemmel”

válaszoltak. Mindez a mai XXI. századi világunkban elgondolkodtató kihívás, megfogalmazandó cél, hogy ezen célcsoport informatikai ismereteinek elsajátítására, igényfelmérés és igényfelkeltés után egy számítógépes ismereteket nyújtó tanfolyam megszervezésére lehetőséget keressenek. A helyi Teleházban rendelkezésre állnak számítógépek, ahol mindenki számára elérhető az Internet és az informatikai alkalmazások.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten az idősebb korosztályt megcélzó programok, speciális programok nincsenek a településen. Azonban az idősek klubja remekül működik, tagjai rendszeresen járnak össze, programokat szerveznek és vesznek részt más település idősek klubjainak rendezvényein.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősebb korosztály számítógép és internet használata rendkívül alacsony	Lehetőség keresés az igényfelmérés és igényfelkeltés után egy számítógépes ismereteket nyújtó tanfolyam megszervezésére, Idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása
Mobilitási nehézségek miatt az idősek nem tudnak elmenni a közösségi rendezvényekre	Az önkormányzat hivatali járművei segítségével biztosítható az idősek eljutása a közösségi rendezvényekre
Az idősek körében nincsenek kialakult közösségek, klubok	Közösségi rendezvények szervezése a településen idősek részére

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1. A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékos emberek a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat megannyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Magyarországon a 2001-es népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember van, az aktív korú, megváltozott munkaképességű személyek számát pedig a NYUFIG 2007-es adatai alapján mintegy 700 ezer főre tehetjük. Az Európai Unióban e populáció 40%-a dolgozik, ez az arány ma Magyarországon 7-9%, amely rendkívül alacsony, különösen amellet, hogy az aktív korú célcsoport 80-85%-a akar és tudna is dolgozni, védett, vagy nyílt munkaerő-piaci körülmények között.

a) *fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)*

A fogyatékos személyek körén belül:

- a testi fogyatékos és mozgássérült emberek aránya együttesen 43,6%
- a vak és gyengénlátó emberek aránya 14,4%.
- hallás-, beszédzavar-fogyatékosokban kb. 10%-uk szenved.
- az egyéb fogyatékosokban szenvedők aránya 21,6%

(Forrás: 10/2006. (II. 16.) OGY határozat Az Új Fogyatékosügyi Programról)

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, járadék, segély. Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

A fogyatékosokkal kapcsolatban van a legkevesebb felhasználható adat. Ez azt mutatja, ez a csoport nincs a rendszerben követve, az elérhető szolgáltatások egy részét feltehetően igénybe veszik, de a rendszerek között információ megosztás nincsen. A beavatkozási pontok megállapításához először több információ szükséges.

26. számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - nők (TS 6301)
2012	11	23
2013	10	20
2014	9	19
2015	8	19
2016	7	18

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen a megváltozott munkaképességű lakosság aránya kb. 5-6 % körül mozog.

Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága nem megoldott a településen. Mivel egyébként is igen nagy probléma a kevés munkalehetőség, a közfoglalkoztatás pedig nem speciálisan a fogyatékosok részére biztosított foglalkoztatási forma, ezért a fogyatékkal élők integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatása nem valósult meg. A megváltozott munkaképességű személyek a 40 km-re lévő Berettyóújfaluban tudnak dolgozni.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Hátrányos megkülönböztetésükre a foglalkoztatás területén nem áll rendelkezésre információ, adat.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Azok a fogyatékkal élők, akik nem szorulnak állandó és folyamatos gondozásra, vagy nem veszik igénybe lakóotthon szolgáltatásait, saját otthonukban az Érted Együtt Támogató Szociális Egyesület Komádi Területi Támogató Szolgálatától kaphatnak segítséget.

A támogató szolgálat célja a fogyatékkal élő személyek és családtagjaik saját lakóhelyükön, lakókörnyezetükben történő segítése személyre szabott, komplex feladatok és ellátások közvetítésével, az igénybevevő életvitelének megkönnyítése lakáson kívüli (köz)szolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. A társadalmi hátrányok csökkenése érdekében és az igénybevevő társadalmi aktivitását növelő módon végzett segítő, támogató szolgáltatás a cél, amelyet a szolgáltató a jogosult személy lakásán és azon kívül egyaránt végez.

Szolgáltatáselemek:

- Tanácsadás
- Esetkezelés
- Szállítás
- Gondozás
- Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás
- Felügyelet
- Készségfejlesztés
- Gyógypedagógiai segítségnyújtás

A szolgáltatás igénybevétele önkéntes, az igénylő illetve a törvényes, – jogi képviselője kérelmére történik.

Jelenleg Újirázon 5 ellátottuk van, ebből 1 fő értelmi sérült, 4 fő mozgásszervi fogyatékkal élő.

A szállítás szolgáltatás egy 9 fős mikrobusszal biztosított, amely akadálymentes és alkalmas kerekesszékek rögzítésére (4+3 pontos biztonsági övvel).

A szolgálat felépítése:

- 1 fő intézményvezető
- 2 fő gondozó
- 1 fő terápiás munkatárs
- 1 fő gépkocsivezető

Feladatukat 2006. év május 01. napjától látják el a településen, az 1993. évi III. törvény valamint a vonatkozó jogszabályok alapján (pl. 1/2000. SzCsM rendelet)

Sajnos a településen élő és egyik szolgáltató szolgáltatásait sem igénylő, fogyatékkal élő személyekről nincsenek számadataink, így ezek illetve esélyegyenlőségük biztosítását jellemző adatok összegyűjtése beazonosított problémaként kerül a helyi esélyegyenlőségi programba, melyre intézkedési tervet kell kidolgozni.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A lehetséges kedvezmények igénylése és rendszeres használata nem feltétlenül az önkormányzat bevonásával történik. Így az adatgyűjtés korlátozott. Nem nyilvántartott, hogy hányan élnek a tömegközlekedésben elérhető kedvezményekkel, az adókedvezménnyel. Vannak olyan természetbeni ellátások, melyek nem a fogyatékosokhoz, hanem az alacsony jövedelemhez kötöttek. A helyi önkormányzat nem tartja nyilván, hogy a pénzbeli illetve a természetbeni ellátásban részesülők fogyatékos emberek-e, mert itt a szociális rászorultság az elsődleges.

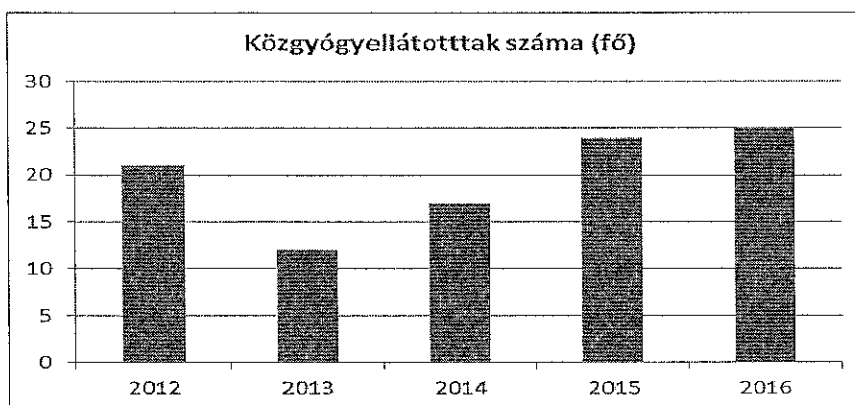
Ennek ellenére mégis beszédesebb lehet néhány adat. Például a közgyógyellátást igénybevevők közül a fogyatékos személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.

Ugyanakkor feltételezhető az is, hogy az információk hiányában nem jutnak a részükre járó pénzbeli vagy természetbeni juttatásokhoz.

27. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	21
2013	12
2014	17
2015	24
2016	25

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.2. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Újiráz települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége mozgáskorlátozottság szempontjából nem akadálymentesítettek.

Jelenleg csak az óvodai épület és a Művelődési Ház és a Gondozási Központ akadálymentesített. Az önkormányzat hivatali épületénél sincs rámpa, amely segítené a közlekedést.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettségére valamint a munkahelyek akadálymentesítettsége nem áll rendelkezésre adat.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Közösségi közlekedés, járdák, parkok nem akadálymentesek.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.) nem áll rendelkezésre a településen.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Pozitív diszkriminációról (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) nem áll rendelkezésre információ.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Fogyatékos személyek információk hiányában nem jutnak hozzá a részükre járó pénzbeli vagy természetbeni juttatásokhoz	Célszerű megkeresni a fogyatékos személyek helyi érdekvédelmi szervezeteit, hogy van-e tudomásuk olyan fogyatékos személyről aki ilyen természetű segítséget igényelne, nincs e olyan megindított folyamat ami elakadt, vagy nincsenek-e ilyen irányú tapasztalataik. Fogyatékkal élőkre vonatkozó adatgyűjtés
Nincsenek közösségi programok fogyatékkal élők részére	Felmérni az igényt közös programok szervezésére

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Településünkön a civil szervezetek, egyesületek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság szívesen vesz részt a civil szervezetek programjain. Újiráz Község Önkormányzata minden évben a költségvetése terhére támogatja a szervezetek működését, valamint rendezvényeiket.

Az önkormányzat a szervezeteket helyiség biztosításával is segíti. Több alkalommal ad helyszínt a kiállításoknak, megnyitó ünnepségeknek, báloknak, rendezvényeknek. Emellett az önkormányzat közművelődési intézménye, az Újirázi Művelődési Ház is biztosít helyszínt a rendezvényeknek, valamint állandó találkozóhelyet több szervezetnek. Ezen helyszínek is elősegítik, hogy a község lakói könnyen és ingyenesen hozzáférhessenek a kulturális programokhoz és szolgáltatásokhoz.

Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
Újiráz Szülőfalunkért Alapítvány	oktatás, kulturális	komplex	programszervezés alkalmával rendszeres
Bihar – Sárrét Vidékfejlesztési Egyesülethez	vidékfejlesztés	komplex	programszervezés alkalmával rendszeres
Magyar Vöröskereszt Területi Szervezete	egészségmegőrzés	komplex	programszervezés alkalmával rendszeres
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Helyi Szervezete	karitatív tevékenységek	komplex	adománygyűjtés, adományosztás
Arany János Művelődési Ház és Könyvtár	kulturális programok	komplex	kulturális rendezvények, önszerveződési formák
Gondozási Központ	szociális ellátás	idősek	idősek szociális ellátása
Dél-Bihar Szociális Szolgáltató Központ	szociális ellátás	gyermekek, idősek	családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatások nyújtása, idősek segítése

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A Helyi Esélyegyenlőségi Program a Komádi Közös Önkormányzati Hivatal Újirázi Kirendeltsége, az oktatási és nevelési intézmények, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat bevonásával készült.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságának biztosítására az önkormányzat honlapja és a helyi szokásos hirdetési mód rendelkezésre áll.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Önkormányzatunk a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítására, értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre.

A HEP Fórum a nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatja a program megvalósításában elvárt eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	A településen nincsenek képzési, továbbképzési lehetőségek	közelbeli településeken induló képzések figyelése, lakosság tájékoztatása
	Mélyszegénységben élők létfenntartási problémái	A mélyszegénységben élők folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén segítségnyújtás
Gyermekek	Az általános iskola hiánya miatt nincsenek gyerekközösségek	helyi rendezvények szervezése (gyermeknap, advent)
	A helyi gyermekek többfelé járnak iskolába, így ez megnehezíti a helyi rendezvények szervezését. nehéz olyan időpontot találni, amikor minden gyermek részt tud venni.	Tájékozódás az iskolák programjairól, Iskolákkal egyeztetés a rendezvényeik tekintetében
Idősek	Az idősebb korosztály számítógép és internet használata rendkívül alacsony	Idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása
	Mobilitási nehézségek miatt az idősek nem tudnak elmenni a közösségi rendezvényekre	Az önkormányzat hivatali járművei segítségével biztosítható az idősek eljutása a közösségi rendezvényekre
	Az idősek körében nincsenek kialakult közösségek, klubok	Közösségi rendezvények szervezése a településen idősek részére
Nők	Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen.	Nemekre érzékeny adatgyűjtés az önkormányzat által felügyelt szakterületeken
	Nehéz a nők szakképzéshez jutása	Tájékoztatás nyújtás képzésekről
Fogyatékkal élők	Fogyatékos személyek információk hiányában nem jutnak hozzá a részükre járó pénzübeli vagy természetbeni juttatásokhoz	Fogyatékkal élőkre vonatkozó adatgyűjtés
	Nincsenek közösségi programok fogyatékkal élők részére	Igényfelmérés fogyatékkal élők körében közösségi programok szervezésére

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Tájékoztatás nyújtás képzésekről	Újiráz Község Önkormányzata Arany János Művelődési Ház, felelős: kulturális ügyintéző
	Mélyszegénységben élők segítése	Újiráz Község Önkormányzata – felelős: polgármester
Gyermekek	Rendezvénynaptár készítése a környező települések iskoláinak programjairól	Újiráz Község Önkormányzata – felelős: kulturális ügyintéző
	Gyermekprogramok szervezése a helyi fiataloknak	Újiráz Község Önkormányzata Arany János Művelődési Ház – felelős: kulturális ügyintéző
Idősek	Idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása	Újiráz Község Önkormányzata felelős: Gondozási Központ vezetője
	Idősek mobilitási nehézségeinek csökkentése	Újiráz Község Önkormányzata – felelős: polgármester
	Rendezvények szervezése idősek számára	Újiráz Község Önkormányzata Arany János Művelődési Ház felelős: kulturális ügyintéző
Nők	Nemekre érzékeny adatgyűjtés az önkormányzat által felügyelt szakterületeken	Újiráz Község Önkormányzata – felelős: ügyintézők
	Tájékoztatás nyújtás képzésekről	Újiráz Község Önkormányzata Arany János Művelődési Ház, felelős: kulturális ügyintéző
Fogyatékkal élők	Fogyatékkal élőkre vonatkozó adatgyűjtés	Újiráz Község Önkormányzata felelős: hivatali ügyintézők
	Igényfelmérés fogyatékkal élők körében közösségi programok szervezésére	Újiráz Község Önkormányzata Területi Támogató Szolgálat Arany János Művelődési Ház felelős: kulturális ügyintéző

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák és nem romák számára egyenlő esélyek és lehetőségek biztosítottak.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életkörülményeit javítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges fejlődésének biztosítását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök támogatására, közösségi életben való aktív részvételük biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munka világába való zökkenőmentes visszatérést.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz, közösségi programokhoz való hozzáférésük biztosítására

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősebb korosztály számítógép és internet használata rendkívül alacsony
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Lehetőség keresés az igényfelmérés és igényfelkeltés után egy számítógépes ismereteket nyújtó tanfolyam megszervezésére, Idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés az idősek körében 2. képzők keresése 3. képzések indításának támogatása, segítése
Résztvevők és felelős	Újiráz Község Önkormányzata felelős: Gondozási Központ vezetője
Partnerek	Gondozási Központ
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2019. december 31. 2. 2020. június 30. 3. 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	képzésen résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	képzők díjazását a résztvevők nem tudják megfizetni kockázat csökkentés eszköze: pályázati forrás keresése
Szükséges erőforrások	humán erőforrás informatikai eszközök, pénzügyi erőforrás

Intézkedés címe:	Nemekre érzékeny adatgyűjtés az önkormányzat által felügyelt szakterületeken
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Álljanak rendelkezésre olyan anonim adatbázisok, amelyek az adatokat nemekre bontva is tartalmazzák
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat –felelős: ügyintézők
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	2023. december 31. folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	nyilvántartások
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humánerőforrás

Intézkedés címe:	Tájékoztatás nyújtás képzésekről
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nehéz a nők szakképzéshez jutása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A lakosság, és elsősorban a nők és a fiatalok tájékozódni tudjanak a településen és a környező településeken induló képzésekről
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Településen és a környező településeken induló képzések feltérképezése Adatbázis létrehozása a képzésekről Lakosság tájékoztatása
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat Arany János Művelődési Ház, felelős: kulturális ügyintéző
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat Arany János Művelődési Ház
Határidő(k) pontokba szedve	1.- 2. 2019. június 30. folyamatos 3.2023 december 31. folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	adatbázis
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humánerőforrás

Intézkedés címe:	Fogyatékkal élőkre vonatkozó adatgyűjtés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Fogyatékkal élő személyek információk hiányában nem jutnak hozzá a részükre járó pénzbeli vagy természetbeni juttatásokhoz
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Legyenek a településen fogyatékkal élőkről anonim adatokat tartalmazó nyilvántartások
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Településen élő és fogyatékkal élők számának, esélyegyenlőségi problémáinak összegyűjtése
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat felelős: hivatali ügyintézők
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	2022. június 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	adatbázisok
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humánerőforrás

Intézkedés címe:	Igényfelmérés fogyatékkal élők körében közösségi programok szervezésére
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nincsenek közösségi programok fogyatékkal élők részére
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Feltérképezni a fogyatékkal élők igényeit közösségi programok vonatkozásában. Ennek megfelelően hosszútávon rendezvények szervezéséhez feltételek megteremtése, és a rendezvények megszervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés szempontjainak kidolgozása 2. igényfelmérés elvégzése
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat , Területi Támogató Szolgálat Arany János Művelődési Ház felelős: kulturális ügyintéző
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat Területi Támogató Szolgálat Arany János Művelődési Ház
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2019. december 31. 2. 2020. június 30.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	programtervek
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humán erőforrás

Intézkedés címe:	Mélyszegénységben élők segítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Mélyszegénységben élők létfenntartási problémáit meg kell oldani
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A mélyszegénységben élők folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén segítségnyújtás
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. mélyszegénységben élők életének figyelemmel kísérése 2. krízishelyzet esetén beavatkozás
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat – felelős: polgármester
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzata
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2023. december 31. - folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	krízishelyzetek száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a krízishelyzetbe lévő nem kerül létótérbe
Szükséges erőforrások	humánerőforrás, pénzügyi erőforrás

Intézkedés címe:	Rendezvénynaptár készítése a környező települések iskoláinak programjairól
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A helyi gyermekek többfelé járnak iskolába, így ez megnehezíti a helyi rendezvények szervezését. nehéz olyan időpontot találni, amikor minden gyermek részt tud venni.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A helyi gyermekrendezvények időben ne ütközzenek az iskolai programokkal.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. A környező települések iskoláitól éves programtervek begyűjtése 2. Közös rendezvénynaptár összeállítása
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat – felelős: kulturális ügyintéző
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat Környező települések általános iskolái Arany János Művelődési Ház
Határidő(k) pontokba szedve	1. 2019. március 31. folyamatos, évente 2. 2019. április 30. – folyamatos, évente
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	gyermekprogramok résztvevői létszám
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humánerőforrás

Intézkedés címe:	Gyermekprogramok szervezése a helyi fiataloknak
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az általános iskola hiánya miatt nincsenek kialakult gyerekközösségek, a gyerekek nem ismerik egymást, nem barátkoznak egymással, mivel az azonos életkorúak is különböző iskolákban tanulnak.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A helyi gyermekek részére közösségi programok szervezése, ahol megismerhetik egymást, barátságokat köthetnek egymással.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Gyermekprogramok szervezése – Gyermeknap, adventi programok
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat Arany János Művelődési Ház – felelős: kulturális ügyintéző
Partnerek	Arany János Művelődési Ház Újiráz Községi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	2019. június 30.- folyamatos évente többször
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	gyermekprogramok száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	a gyermekek iskolai programjai időben ütköznek a helyi programokkal, csökkentés eszköze: rendezvénynaptár összeállítása az iskolai programokról
Szükséges erőforrások	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás

Intézkedés címe:	Idősek mobilitási nehézségeinek csökkentése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Mobilitási nehézségek miatt az idősek nem tudnak elmenni a közösségi rendezvényekre
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Minél több idős lakos részt tudjon venni a közösségi rendezvényeken.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az önkormányzat hivatali járművei segítségével biztosítható az idősek eljutása a közösségi rendezvényekre
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat – felelős: polgármester
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	2019. november 30. - folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	rendezvényeken résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem releváns
Szükséges erőforrások	humánerőforrás, pénzügyi erőforrás

Intézkedés címe:	Rendezvények szervezése idősek számára
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősek körében nincsenek kialakult közösségek, klubok
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A helyi rendezvényeken az idős emberek barátságokat kössenek, esetleg klubbá alakuljanak, közös elfoglaltságokat keressenek.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Rendezvények szervezése az idősek számára évente legalább egyszer
Résztvevők és felelős	Újiráz Községi Önkormányzat Arany János Művelődési Ház felelős: kulturális ügyintéző
Partnerek	Újiráz Községi Önkormányzat Arany János Művelődési Ház
Határidő(k) pontokba szedve	2019. december 31. – folyamatos évente
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	rendezvények száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	az idősek mobilitási nehézségei, csökkentés eszköze: a hivatal gépjárművével elszállítja az időseket a rendezvényre
Szükséges erőforrások	humánerőforrás, pénzügyi erőforrás

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetlelemzés következtetéséib en feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Tájékoztató nyújtás képzésekről	A településen nincsnek képzési, továbbképzési lehetőségek	A lakosság, és elsősorban a nők és a fiatalok, illetve a mélyszegénységben élők tájékozódni tudjanak a településen és a környező településeken induló képzésekről	nem releváns	Településen és a környező településeken induló képzések feltérképezése Adatbázis létrehozása a képzésekről Lakosság tájékoztatása	kulturális ügyintéző	2023.12.31.	adatbázis	humán erőforrás	folyamatosan fenntartható
2	Mélyszegénységben élők segítése	Mélyszegénységben élők létfenntartási problémáit meg kell oldani	A mélyszegénységben élők folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén segítségnyújtás	nem releváns	1. mélyszegénységben élők életének figyelemmel kísérése 2. krízishelyzet esetén beavatkozás	polgármester	2023.12.31.	krízishelyzetek száma	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás	folyamatosan fenntartható
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Rendezvénynaptár készítése a környező települések iskoláinak programjairól	A helyi gyermekek többször járnak iskolába, így ez megnehezíti a helyi rendezvények szervezését. nehéz olyan időpontot	A helyi gyermekrendezvények időben ne ütközzenek az iskolai programokkal	nem releváns	1. A környező települések iskoláitól éves programtervek begyűjtése 2. Közös rendezvénynaptár összeállítása	kulturális ügyintéző	2019.04.30.	gyermekprogramok résztvevői létszám	humán erőforrás	folyamatosan fenntartható

[illegible]

	rendkívüli alacsony	számítógépes ismereteket nyújtó tanfolyam megszervezésére, idősek élethosszig tartó tanulásának támogatása	támogatása, segítése	polgármester	2019.11.30.	rendezvényeken résztvevők száma	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás
2	Idősek mobilitási nehézségeinek csökkentése	Mobilitási nehézségek miatt az idősek nem tudnak elmenni a közösségi rendezvényekre	nem releváns	Az önkormányzat hivatali járművei segítségével biztosítható az idősek eljutása a közösségi rendezvényekre				
3	Rendezvények szervezése idősek számára	Az idősek körében nincsenek kialakult kössenek, közösségek, klubok	nem releváns	Rendezvények szervezése az idősek számára évente legalább egyszer	2019.12.31.	rendezvények száma	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás	humán erőforrás, pénzügyi erőforrás
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége								
1	Fogyatékkal élők személyek információk hiányában nem jutnak hozzá a részükre járó pénzbeli vagy természetbeni juttatásokhoz	Legyenek a településen fogyatékkal élőkről anonim adatokat tartalmazó nyilvántartások	nem releváns	Településen élő és fogyatékkal élők számának, esélyegyenlőségi problémáinak összegyűjtése	2022.06.30.	adatbázisok	humán erőforrás	folyamatosan fenntartható
2	Igényfelmérés fogyatékkal élők körében közösségi programok szervezésére	Nincsenek közösségi programok fogyatékkal élők részére	nem releváns	1. igényfelmérés szempontjainak kidolgozása 2. igényfelmérés elvégzése	2020.06.30.	programtervek	humán erőforrás	folyamatosan fenntartható

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,

- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal

kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétfévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

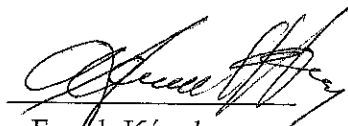
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

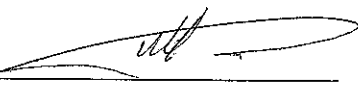
I. Újiráz község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Újiráz Községi Önkormányzat képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 2/2019. (I.31.) Ökh. számú határozatával elfogadta.

Újiráz, 2019. január 31.

Furak Károly
polgármester

Dr. Illés-Tóth Zoltán
jegyző